БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ "ЧЗ" ЗМЕНА

5 мая 1994 г.
Чацвер
№ 48 (13765)
Кошт у розніцу 100 рублёў
Выдаецца з 1921 года

Малюе Віктар ДУБОВІК

Кур'ер "ЧЗ"

Мытныя пошліны адменены

Як паведаміў 3 мая на пасяджэнні беларускага ўрада кіраўнік кабінета Вячаслаў Кебіч, першым віцэ-прэм'ерам Расіі Алегам Саскаўцом падпісана пастанова расійскага ўрада аб адмене мытных пошлін на расійскую прадукцыю, якая пастаўляецца на беларускі рынак.

Пастанова падпісана ў рамках Дагавора аб аб'яднанні грашовых сістэм Расіі і Беларусі і будзе дзейнічаць да ўступлення гэтага дакумента ў сілу ў поўным аб'ёме.

Ці свабодная наша прэса?

3 мая ў Мінску пачала работу трохдзённая канферэнцыя "Закон аб друку ва ўмовах станаўлення дэмакратыі".

Яе арганізатары — беларускі мас-медыя цэнтр, фонд Сораса—Беларусь, міжнародная арганізацыя "Фрыдам Форум". Сярод удзельнікаў — прадстаўнікі ЗША, Вялікабрытаніі, Польшчы, Расіі, Украіны, Беларусі. Мэта канферэнцыі — прааналізаваць практыку распрацоўкі законаў аб друку ў дэмакратычных краінах і выпрацаваць канкрэтныя прапановы для заканадаўчых органаў Рэспублікі Беларусь, а таксама прыцягнуць увагу грамадства і міжнародных экспертаў да праблем свабоды СМІ ў Беларусі.

БЕЛІНФАРМ.

Бяз'ядзерны марш

У Мінску створаны аргкамітэт міжнароднага маршу "За бяз'ядзерную зону", які пачне сваё шэсце ў Бруселі 15 студзеня 1995 года.

Ужо сёння розныя грамадскія арганізацыі Беларусі, мэтай стварэння якіх была прапаганда рэспублікі ў якасці бяз'ядзернай дзяржавы, актыўна рыхтуюцца да ўдзелу ў маршы.

Так, беларускі камітэт "Дзеці Чарнобыля" плануе азнаёміць міжнародную грамадскасць з праграмай аздараўлення нацыі, якая пацярпела ад "мірнага" атама.

Ірына ШУКЕВІЧ.

Дапамажыце фестывалю!

Амаль што год мінуў пасля I фестывалю беларускай песні і паэзіі "Маладзечна-93". Менавіта гэта незабыўнае свята ў культурным жыцці нашай рэспублікі пераканала, што ў нас падрастае новая творчая змена таленавітых спевакоў, кампазітараў і паэтаў. Гэтым летам пройдзе рэспубліканскі фестываль нацыянальнай песні "Маладзечна-94". Але для яго правядзення патрэбны значныя матэрыяльныя сродкі.

Аргкамітэт фестывалю звяртаецца да бізнесменаў і прадпрымальнікаў, кіраўнікоў прадпрыемстваў і арганізацый, да кожнага, хто можа аказаць садзеянне фестывалю: Калі вы верыце, што лёс нашага народа і яго жыццё будуць лепшымі і што паспрыяюць гэтаму сапраўдная беларуская музыка і паэзія, то дапамажыце фестывалю матэрыяльна.

Сродкі з паметкай "у фонд падтрымкі мастацтва Маладзечанскага гарвыканкама" можна пералічваць на бягучы рахунак 702801 у Маладзечанскім філіяле АКБ "Беларусь", код 769.

Расказ пра 2-гі тур конкурсу маладых выканаўцаў, які адбыўся не так даўно ў рамках фестывалю "Маладзечна-94" — на 2-й стар.

(Ул. інф.)

А памяць баліць...

З амаль чатырохсот ураджэнцаў Жлобіншчыны, якія прымалі ўдзел у вайне ў Афганістане, шаснаццаці не давялося вярнуцца дамоў жывымі. Ім быў прысвечаны Дзень памяці, што прайшоў у Жлобіне.

На Цэнтральнай плошчы горада адбыўся мітынг, дзе выступіў старшыня мясцовага клуба былых воінаў-інтэрнацыяналістаў "Абавязак" Сяргей Саўчанка. Да абеліска воінам-вызваліцелям былі ўскладзены кветкі.

Мікалай ШУКАНАЎ.

Не толькі Бярэзіна і Нёман

Першых французскіх турыстаў — аматараў спартыўнага рыбалоўства прымала нядаўна Гродзеншчына. Прыезд невялікай эксперыментальнай групы, стаў пачаткам супрацоўніцтва паміж гродзенцамі і французскім горадам-пабрацімам Ліможам.

— Пакуль што большасць французаў ведае дзве беларускія назвы: Бярэзіна і Нёман, — лічыць Жак Рагон, прэзідэнт федэрацыі турызму рэгіёна Лімузін. — Першая — сімвал няўдачы Напалеона, другая — сімвал дружбы, мімвал, які даў назву славутаму авіяпалку "Нармандыя—Нёман". Але ў хуткім часе становішча зменіцца, і французы змогуць убачыць гродзенскую зямлю сваімі вачыма.

Лілія НАВІЦКАЯ.

Будзьце пільнымі!

Кампанія збору подпісаў у падтрымку таго альбо іншага прэтэндэнта ў кандыдаты на пасаду Прэзідэнта Беларусі выклікае практычна павальны абход кватэр членамі іх ініцыятыўных груп. У сувязі з гэтым прэс-служба МУС рэспублікі лічыць не лішнім папярэдзіць грамадзян аб неабходнасці праяўляць павышаную пільнасць.

Пажадана не адчыняць дзверы незнаёмым, не даведаўшыся пра мэту іх візіту, і, калі высвятляецца, што такой з'яўляецца збор подпісаў, абавязкова патрабаваць ад члена ініцыятыўнай групы прад'яўлення пасведчання.

Пажадана таксама пазбягаць прамых кантактаў з невядомымі, асабліва ў позні час, калі вы ўстанавілі, што да вас у кватэру звоніць не адзін, а адразу некалькі незнаёмых мужчын.

Курсы валют на 4 мая:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	15360	15910	9270	9600
"Пошук"	15300	16000	8900	9200
"Прыор"	15800	16300	9350	9650

Чорны бусел "пасяліўся" ў Доме друку

□ Вера ПАЛЯКОВА, Сяргей БРУШКО (фота).

Шыкоўны падарунак усім працаўнікам рэспубліканскага Дома друку паднесла напярэдадні Сусветнага дня дэмакратычнага друку газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк": кафэ з паэтычнай назвай "Чорны бусел", якое гасцінна расчыніла свае дзверы ў гонар прафесійнага свята ўсіх "рыцараў пяра і нататніка".

Падкрэслім, што гэта кафэ — не раскоша, а надзённая неабходнасць, што ўзнікла адразу, як адзінаццаць творчых калектываў газет і часопісаў пераехалі на вуліцу Хмяльніцкага, 10а. Так ужо складваецца працоўны дзень журналістаў, што раз-пораз проста не хапае часу (ды і жадання) бегчы кудысьці ў другарадную сталоўку, марнаваць час у чэргах ды яшчэ за ўласныя грошы праводзіць эксперыменты на страўніку. Часцей за ўсё прыходзіцца здавольвацца дамашнім бутэрбродам. А тут — сваё кафэ!

— Спачатку кіраўніцтва акцыянернага таварыства "Маладняк" планавала адкрыць толькі буфет, аднак у хуткім часе стала відавочна, што яго будзе недастаткова, — гаворыць дырэктар гандлёвага цэнтра Дома друку В.А.Назаранка. — Вырашылі адкрыць кафэ, дзе б журналісты мелі магчымасць хутка, смачна паабедаць па вельмі сціплых цэнах. Маю на ўвазе расклад працы кафэ: у традыцыйна абедзенны час тут можна заказаць адзін з варыянтаў комплекснага абеду ўсяго за тры тысячы рублёў. У другой палове дня кафэ і бар будуць працаваць па расцэнках падобных устаноў. У перспектыве будуць уведзены ўваходныя білеты. Таму спяшайцеся наведаць кафэ "Чорны бусел".

Нельга забываць, што на другім паверсе Дома друку а/т "Маладняк" хутка адкрывае прэс-цэнтр, і мерапрыемствы, што пройдуць там, будзе абслугоўваць наша кафэ. Гасціннасцю "Чорнага бусла" змогуць карыстацца ўсе, хто пажадае. Адкрыецца і летняе кафэ: ужо закупілі лінію па вырабу чабурэкаў. Кава, марожанае, разнастайныя напіткі.

Усе, хто завітаў да "Чорнага бусла", былі прыемна здзіўлены: строгі, з густам дызайн, сучаснага стылю мэбля, недакучлівая музыка, мяккае святло бра. Адразу відаць, што тут сумленна папрацавалі дызайнеры і мадэльеры. Невыпадкова гарадское ўпраўленне грамадскага харчавання аднесла кафэ да першай катэгорыі.

— Шчыра кажучы, такога высокага ўзроўню абслугоўвання не чакаў, — гаворыць адзін з першых наведвальнікаў кафэ, намеснік галоўнага рэдактара газеты "Советская Белоруссия" А.Ф.Градзюшка. — Сучасны інтэр'ер, арыгінальнае меню і вельмі даступныя цэны. Тут настолькі ўтульна і прыемна, што адчуваеш сябе чалавекам. Вялікае дзякуй вам за такі падарунак! Няма сумнення, што "Чорны бусел" будзе карыстацца вялікім поспехам, і ад усяго сэрца жадаю яго вам.

У сваю чаргу, мы таксама спадзяёмся, што кафэ "Чорны бусел" нікога не пакіне расчараваным.

Хацелася б дадаць, што актыўны ўдзел ва ўсім сказаным раней, прымала і наша газета — "Чырвоная змена". Менавіта яна з'яўляецца адным з заснавальнікаў "Маладняка".

ВЫБАРЧЫ МАРАФОН: ПАЗІЦЫІ, ДУМКІ, МЕРКАВАННІ

Што за пазалотай?

□ Якаў ЯСЭПКІН, "ЧЗ"

Пакуль ініцыятыўныя групы працягваюць збіраць у перадвыбарныя карзіны веснавыя кветкі народнай любві, хіба што лянівы не раскладвае "прэзідэнцкі пасьянс". Аналізуючы папярэдні (бо частка з абвешчаных прозвішчаў можа прасеяцца праз майскае залачонае сітца) спіс уяўных прэтэндэнтаў, цяпер наўрад ці трэба рабіць далёка ідучыя высновы. Афіцыйная "легалізацыя" прэтэндэнцкіх праграм — наперадзе. Тое, што мусяць прапанаваць народу прадстаўнікі розных палітычных плыняў, пакуль, як бы мовіць, — "цемра ў пазалоце". Цемру нявыказаных абяцанкаў у самым хуткім часе асветляць роўным бляскам электронныя промні галоснасці, але і цяпер яна не ўяўляе нейкую чорную сцяну маўчання. Бо раззалочана ні для каго не сакрэтнымі палітыка-эканамічнымі поглядамі прэтэндэнтаў. Гэта — нібыта пазалота абгорткі на тых умоўнасцях, якія, пры пэўным развіцці падзей, набудуць рэальныя абрысы.

Зразумела, слоўныя абароты з-пад прэс-пап'е будучых праграмных заяў адразу ж не натуралізуюцца, але агульны накірунак дзеянняў таго ці іншага кандыдата на прэзідэнцтва ўсвядоміць будзе няцяжка. Як няцяжка і сёння падагульніць некаторыя тэндэнцыі ў скорапісе кампаніі. З 19 прэтэндэнтаў важкія прэтэнзіі на прамежкавы ці канчатковы поспех мае менш паловы. А гэты кандыдацкі шэраг цікавы, бадай, адной з добра бачных прыкмет — палярызаваным раскладам прыярытэтаў. Хаця пры ўважлівым вывучэнні "спіса дзевятнаццаці", папярэднім веданні асоб, у яго ўнесеных, нейкія палярныя знакі і сімвалы зліваюцца, а то і мяняюцца месцамі на ўмоўна-часавай шкале.

Сапраўды, няцяжка прыкмеціць, што абсалютна розныя лідэры і сёння (паўторым, да афіцыйнага абвяшчэння праграм), здаецца, крочаць у адным напрамку, па адной дарозе. Іх фігуры амаль што побач. І гэта мае тлумачэнне. Асноўнае, што хвалюе простага выбаршчыка, — эканоміка. Многім даўно няма ніякай справы да палітычных імпрэз, вельмі многіх даўно перасталі цікавіць амбіцыйныя заявы "левых" і "правых", якія, дарэчы, апошнім часам і самі заблыталіся ў трох соснах уздоўж (справа ці злева) беларускага палітычнага гасцінца. А эканамічныя рэаліі (гэта з уражальнай сілай праявіцца, калі распачнуцца "прэзентацыі" праграм) ніякім чынам не падпарадкоўваюцца палітыка-ідэалагічным дагматам. Ява эканомікі — рэч жорсткая і проста не здольна рэагаваць на "чырвоны" ці "бела-чырвона-белы" колер прэтэндэнцкага штандара.

Можна бясконца весці спрэчкі аб вінаватасці тых або іншых правіцеляў у разбурэнні эканамічнага падмурку ці аб тым, каму належаць лаўры беларускага Сусаніна ў часы вялікага паходу па фінансавай багне. І гэта не надта складана, тым больш для знаўцаў "хворых" струн пакутуючай народнай душы. Аднак патрэбна ж і выйсце. Вось тут, пасля раскрыцця "казырных карт", мы даведаемся аб неміфічнай каштоўнасці прэтэндэнцкіх "лекаў". Мяркую, што аднароднасць прапанаваных у якасці паратунку цяжкахворай эканомікі мер яшчэ цясней згуртуе адных і, разам з тым, аддаліць другіх палітыкаў. Але гэта ўжо будзе эцюд "у чорна-белых фарбах". Таму што ў аснову асноў стане пытанне аб уласнасці.

Такім чынам, літаральна праз пару-тройку тыдняў палітычная мазаіка хутчэй за ўсё пачне нагадваць чорна-белае кіно. Мёртвай свінцовай зыбі, якая ўцягвае нацыянальную будову ў свае багнавыя глыбіні, трэба нешта супрацьпаставіць. Вядома, спачатку ў форме падарункава-ружовых набораў перадвыбарных абяцанняў. Іх выбар вельмі абмежаваны. Магчымы некалькі варыянтаў, прычым, пры ўсялякім раскладзе выйграюць тыя, хто зойме зручную пазіцыю ў цэнтры.

У людзей ёсць ужо постсавецкі вопыт. Усе сталі сведкамі падзей, якія адбываліся ў рэспубліках былога Саюза, што паднялі на шчыт славы лідэраў нацыяналістычнага толку. Трагічны лёс чакаў і правадыроў, і народы. Спачатку гучаў, быццам лагічны заклік-рэфрэн, — камуністычны Карфаген павінен быць разбураны. А што потым? Мінаў час паветраных замкаў, і пачыналіся бясконцыя "разборкі" на руінах нацыянальнай эканомікі. У лепшым выпадку — мірныя. У горшым — пажар грамадзянскай вайны. Таму даволі адзінокія постаці прыхільнікаў беларускай нацыянальнай ідэі, верагодна, так і застануцца ў гістарычнай рэтраспектыве стаяць у архаічным бляску сонца адраджэння.

Пакуль такія лідэры, вобразна кажучы, клічуць на прагулкі па парку Юрскага перыяду, то камуністы новай хвалі запрашаюць калі не ў "чырвоны запаведнік", дык у пекінскі парк "пурпурнага бамбуку", беручы на ўзбраенне вопыт кітайскіх рэфарматараў. У ім ёсць жамчужныя зярняты, але ў народнай свядомасці яшчэ не сцёрліся ўспаміны аб часах праўлення бязладных патомкаў прывідаў-барадачоў. Таму верагоднасць перамогі "адкрытых" камуністаў роўная нулю.

Выйграе цэнтр, але пакуль пра гэта гаварыць занадта рана. Хто апыніцца ў ім — пакажа чэрвеньскі золак лета. Май бывае халаднаватым, здараецца, што і снег падае паўночным налётам на зеляніну, як сталася гэтымі днямі. Аднак пахаладанні ў маі нядоўгія. Напэўна, хутка пацяплее. Завершыцца і збор подпісаў, а там палыхне золатам "славянская вязь" перадвыбарных праграм. Калі пачне больш яўна праступаць гэтае пісьмо, пастараемся не памыліцца.

ПАСТАНОВА
САВЕТА МІНІСТРАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
Аб дадатковых мерах па паляпшэнню абслугоўвання ў 1994 годзе насельніцтва рэспублікі пасажырскім транспартам

Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь пастанаўляе:

1. Беларускай чыгунцы з 29 красавіка да 1 кастрычніка 1994 г. павялічыць колькасць мясцовых пасажырскіх паяздоў на 5 працэнтаў, прыгарадных паяздоў у рабочыя дні – да 10 працэнтаў, у перадвыхадныя – да 20 працэнтаў, у выхадныя і святочныя дні – да 50 працэнтаў, устанавіўшы па напрамках Мінск–Маладзечна 66 пар электрапаяздоў, Мінск–Баранавічы і Мінск–Барысаў 36, Мінск–Асіповічы 50 пар электрапаяздоў у суткі.

2. Прадаставіць у 1994 годзе права бясплатнага праезду:

на прыгарадным аўтамабільным і чыгуначным транспарце – ветэранам – жанчынам і мужчынам, якія дасягнулі адпаведна 55 і 60 гадоў;

на прыгарадным чыгуначным транспарце – навучэнцам школ-інтэрнатаў і прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў, якія пражываюць у сельскай мясцовасці, пры паездцы да месца вучобы і назад.

3. Міністэрству транспарту і камунікацый, Міністэрству жыллёва-камунальнай гаспадаркі, аблвыканкамам і Мінскаму гарвыканкаму павялічыць колькасць гарадскіх, прыгарадных, міжгародніх аўтобусных маршрутаў і маршрутаў гарадскога электратранспарту да 10 працэнтаў, забяспечыць рэгулярнасць руху транспарту на гэтых маршрутах, арганізаваць у выхадныя і святочныя дні перавозку насельніцтва ў месцы правядзення масавых мерапрыемстваў (стадыёны, могілкі, рынкі, выставы і г.д.).

4. Беларускаму дзяржаўнаму канцэрну па нафце і нафтапрадуктах прыняць меры па забеспячэнню ў прыярытэтным парадку прадпрыемстваў пасажырскага транспарту нафтапрадуктамі па рэгулюемых цэнах.

Старшыня Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь
В.КЕБІЧ.

Кіраўнік спраў Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь
М.КАЎКО.

29 красавіка 1994 г.

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Дзяжурны па выпуску —

Я.ЯСЭПКІН.

"Еўраньюс" — "Суперчэннэл" — "Уорлднэт" — "TV-5"

Ультыматум "вялікай сямёркі"?

Украіне неабходна адмовіцца ад пуску другога энергаблока на Чарнобыльскай АЭС, а таксама спыніць работу першага і трэцяга блокаў.

Такое патрабаванне вылучыла дэлегацыя краін "вялікай сямёркі", якая прыбыла ў Кіеў з афіцыйным візітам.

Усё дакладна ў Дацкім каралеўстве

Дацкай каралеўскай дынастыі — больш як тысяча гадоў.. Усе 52 манархі, пачынаючы з Горма Старога да цяперашняй каралевы Маргарэты II — нашчадкі па прамой лініі.

Нядаўна археолагі ўнеслі ўдакладненне — "патрыярх Горм" памёр не ў 935 годзе, як меркавалася раней, а на 23 гады пазней. Горм Стары — першы дацкі кароль, чыё існаванне пацверджана рознымі крыніцамі.

ЮНЕСКО "пасябравала" з Прэторыяй

ЮНЕСКО запрасіла Паўднёва-Афрыканскую рэспубліку зноў стаць членам сусветнай арганізацыі.

У Прэторыю адпраўлена афіцыйнае пісьмо з такой прапановай. Рашэнне ЮНЕСКО звязана з тым, што ў ПАР прайшлі першыя нярасавыя выбары.

Нацыянальны фанатызм слепіць вочы

Вось ужо колькі часу Руанда прыцягвае да сябе ўвагу сусветных інфармацыйных агенцтваў — тут ідзе грамадзянская вайна.

Магчыма, хутка будзе склікана камісія ААН па пытаннях парушэння правоў чалавека. Учора Бутрас Галі запрасіў у афрыканскіх краін вайсковыя кантынгенты для адпраўкі іх у Руанду.

Тым часам, прадстаўнікі міжнароднага Чырвонага Крыжа паведамляюць аб актах вандалізму. 21 выхаванец дзіцячага дома быў забіты нацыянальнымі фанатыкамі.

Ушу не толькі ў кіно

Сто майстроў ушу — кітайскага баявога мастацтва з манастыра Шао-Лінь, што ў басейне Хуанхэ, прыехалі ў Ганконг, каб прадэманстраваць прыёмы старажытнага мастацтва.

Аўдыторыя тут удзячная: менавіта ў папулярных фільмах, знятых у Ганконгу, былі ўвекавечаны гэтыя вешчуны з манастыра, які ўзнік у V стагоддзі на ўсходнім схіле Суншань, адной з пяці свяшчэнных гор сярэдзіннай імперыі.

Каір – "сталіца міру"...

Учора ў егіпецкай сталіцы адбылася ўрачыстая цырымонія падпісання поўнамаштабнага пагаднення аб палесцінскай аўтаноміі, стаўшага вядомым пад назвай "Газа —Іерыхон".

Свае подпісы пад дакументам паставілі прэм'ер-міністр Ізраіля Іцхак Рабін і старшыня АВП Ясір Арафат. Бліжэйшым этапам у развіцці сітуацыі павінны стаць падрыхтоўка і правядзенне выбараў у органы мясцовага самакіравання на былых акупіраваных тэрыторыях. Каірскае пагадненне адкрывае і больш далёкія перспектывы на канчатковае ўстанаўленне трывалага міру паміж суседнімі народамі.

...Таму Ізраіль адчыняе дзверы турмаў

З нагоды падпісання ў Каіры мірнага пагаднення паміж Ізраілем і Палесцінай, ізраільскія ўлады вызвалілі новую групу палесцінскіх зняволеных.

Палесцінцы былі зняволены за ўдзел у беспарадках на акупіраваных тэрыторыях.

(Працяг на 3-й стар.).

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

БІЗНЕС-КЛАС
Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА
Тэл. 68-28-52

Парады фермеру

Вопытныя фермеры на Захадзе лічаць, што маркетынг, г.зн. збыт прадукцыі, — тое, з чаго трэба пачынаць ферму. Наогул, фермерства трымаецца на "трох кітах": вядзенне фінансавай гаспадаркі, агратэхніка і маркетынг. Першыя два цалкам залежаць ад таго, якую сістэму, метады збыту тавару вы выберацё.

Самае цяжкае — знайсці пакупнікоў і зрабіць так, каб яны сталі вашымі пастаяннымі кліентамі. [illegible]

Інфармуйце пакупнікоў, што і калі можна набыць у вас. Не губляйце кантактаў з мясцовымі пакупнікамі нават узімку. Напрыклад, давайце невялічкія аб'явы ў мясцовай газеце: што вы будзеце вырошчваць у будучым сезоне.

Не кажыце дрэнна пра сваіх канкурэнтаў, лепш пахваліце, але адразу тактоўна падкрэсліце, што ваша прадукцыя лепшая. Да прыкладу, па сартавому саставу ці якасці і г.д. Але ніколі нельга хлусіць, бо гэта рана ці позна абернецца супраць вас.

Закон маркетынга: 20 працэнтаў вашых пакупнікоў купляюць 80 працэнтаў усёй вашай прадукцыі. Таму не шкадуйце часу і грошай, каб не згубіць гэтыя 20 працэнтаў кліентуры, працуйце на іх мэтанакіравана. А яны, у сваю чаргу, забяспечаць вам найбольш танную і эфектыўную рэкламу: раскажуць аб вас суседзям, знаёмым, сябрам, што забяспечыць поспех вашага бізнесу.

Паводле даных Міністэрства сельскай гаспадаркі ЗША, з кожнага даляра, які спажывец аддае за прадукцыю фермера, апошні атрымлівае каля 24 цэнтаў. Астатняе ідзе вадзіцелям грузавікоў, перапрацоўшчыкам, брокерам... Таму выкарыстоўвайце ўсе магчымасці, каб абысціся без паслуг пасрэднікаў і аптовых перакупшчыкаў.

Большасць беларускіх фермераў па-ранейшаму лічыць, што галоўнае — вырасціць ураджай. Але ў заходніх буйнатаварных вытворцаў-фермераў скорапсавальнай прадукцыі падыход зусім іншы: спачатку прадай нейкую культуру, а потым вырошчвай яе. Узімку, калі па традыцыі ў нашых гаспадарках рыхтуюць да сяўбы тэхніку, замежныя фермеры ездзяць па патэнцыяльных пакупніках і заключаюць дагаворы. І калі гаспадар не знойдзе выгаднага пакупніка, напрыклад, на памідоры, то не пасее вясной ніводнага куста, а пашырыць пасевы іншай агародніны, на якую знайшоў выгадных кліентаў. Каб потым не марнаваць час, не губляць якасць прадукцыі дарэмна.

Гандаль – справа тонкая

Паводле даных Дзяржкамітэта Рэспублікі Беларусь, экспарт у краіны СНД мае такую структуру: 70 працэнтаў у Расію, 10 працэнтаў — на Украіну, 6 працэнтаў — у Казахстан, 2-3 працэнты — у краіны Балтыі (галоўным чынам у Літву і Латвію), 10-11 працэнтаў — у астатнія краіны СНД. Што цікава, чым вышэй якасць і канкурэнтаздольнасць прадукцыі, тым больш яе экспартуецца ў Расію. Напрыклад, халадзільнікі і маразільнікі (амаль адзіны від прадукцыі, вытворчасць якой у мінулым годзе не знізілася, а павялічылася на 17,7 працэнта) практычна цалкам ідуць у Расію — 89,5 працэнта. На гэты ж адрас адпраўляецца 86,8 працэнта экспарту былым суайчыннікам тэлевізараў, 80,2 працэнта грузавых аўтамабіляў, 75,4 працэнта металарэзных станкоў, 72,3 працэнта трактароў. А вось кормаўборачных камбайнаў толькі 40 працэнтаў (у 1990 годзе — 62 працэнты), што сведчыць аб іхняй нізкай якасці.

У 1992 годзе доля Расіі ў экспарце не перавышала 60 працэнтаў, а вось доля Украіны даходзіла да 25 працэнтаў. Неплацежаздольнасць паўднёвага суседа, як, дарэчы, і большасці іншых "былых", і прывяла да "русіфікацыі" беларускага экспарту ў СНД. А невысокая якасць беларускіх тавараў не дае ёй прарвацца на рынкі Прыбалтыкі, дзе патрабаванні ўжо амаль заходнія.

Карацей, прысутнічае варыянт, што "старэйшы брат" можа застацца адзіным нашым пакупніком у блізкім замежжы. Больш таго, пры непрадуманым да тонкасцей аб'яднанні грашовых сістэм можа здарыцца так, што гэты адзіны [illegible] Што тады?

ЖУРНАЛІСТ ДАСЛЕДУЕ ПРАБЛЕМУ

Куды нясуць яны крыўду сваю?.. На базар!..

□ Яўгенія ВІЦЬБА

Не бяруся адказваць на сакраментальнае пытанне "Кому на Руси жить хорошо?". Адказ з упэўненасцю магу даць адказ, што мяжуючым з Беларуссю раёнам Расіі жывецца сёння не так ужо і дрэнна. Асабліва тым, якія знаходзяцца на самай мяжы з нашымі вобласцямі.

Каб пераканацца, дастаткова прыкладу, сядзем у раніцы дызельны цягнік, што кіруецца з Віцебска ў маленькую правінцыяльную Рудню. [illegible] самае сумнае відовішча міжнароднага гандлю на бытавым узроўні.

Тысячы віцябчан з вялізнымі мяхамі, сумкамі і рукзакамі выплёскваюцца на брудную прывакзальную плошчу гарадка ў абдымкі пакупніка, які ўжо чакае іх.

— Хлеб... Ёсць хлеб? Давайце сюды... — чуецца ледзь ці не з усіх бакоў.

Тут жа пачынаюць развязвацца вялікія торбы, і беларускі хлеб па цане 200 рублёў за бохан перакладваецца ў сумкі і сеткі руднянцаў. Бохаты выслізгваюць з рук, падаюць на мокры і брудны асфальт, але, набыўшы крыху ніжэйшы кошт, перакладваюцца па прызначэнню. Таннейшы кошт і чэрстваға хлеба двух- або трохдзённай даўнасці.

Ніхто на гэта, як і на бруд, не звяртае ўвагі. "Імпартны" хлеб ледзь не задарма забіраецца для кармлення жывёлы. Усё роўна выгадна абодвум бакам: пакупнік не плаціць за чорны бохан у сваім магазіне 250 рублёў, а прадавец, прыкіньце па курсу адзін амаль да шасці, атрымлівае 1200 беларускіх "зайчыкаў".

Адна з маіх суседак падзялілася здабыткам мінулай паездкі:

— Вось і лічыце, ці выгадна: ад мінулай паездкі зарабіла 6 тысяч расійскіх рублёў, цяпер вязу на цялежцы 32 булкі і 6 пакетаў малака.

Праз некалькі хвілін рознакаляровы, загружаны пад завязку, аж пуп трашчыць, натоўп віцябчан рушыў да кірмашу ў цэнтр гарадка. Пагардліва-здзіўлена паглядаў на гэтую калону (можа ў паўтара кіламетра) расійскі трыкалёр пад домам мясцовых улад. Радаваўся, мусіць: не трэба ўладам надрывацца, каб палепшыць жыццё сваім суайчыннікам.

Крыху разгаваныя вадзіцелі сігналілі на ўсю моц — праехаць няма як, не толькі тратуары, але і праезную частку дарогі запоўнілі [illegible] і, здаецца, да слыхавой галюцынацыі гучала купалаўскае пытанне:

— А хто там ідзе, а хто там ідзе
У агромністай такой грамадзе?
— Беларусы!
— А што яны нясуць?..

Тут, у адрозненне ад пытання "Кому на Руси жить хорошо?", усё той жа Купалаўскі адказ: нясуць яны напаказ у свет белы сваю крыўду. Крыўду на жыццё. На цяжкі час, які вымусіў іх — моладзь, пенсіянераў, беспрацоўных — зарабляць вось такім чынам.

Праўда, сярод гэтага натоўпу нямала і такіх, для якіх бессаромны гандаль прадуктамі харчавання стаў нескладаным і прыбытковым шляхам папаўнення кішэняў.

"Джынсавыя хлопчыкі" ад 16 да 25 гадоў вызначаліся большай кемлівасцю і спрытам. Яны не надрываліся, цягнучы хлеб ды малако. Большая выгада — марожанае. Хто меў пры сабе аўтамабільныя халадзільнічкі, хто выкладваў сценкі розных ёмістасцей лёдам. Так, порцый на 30-50. Адна порцыя марожанага, як і хлеб, ішла за 200 расійскіх рублёў, што ў пераводзе на "зайчыкі" — 1000 або 1200. "Хадавымі" былі куры. З кожнай можна займець па 5-6 тысяч навару, карысталіся попытам смятана і масла, якое ў Расіі практычна ўдвая даражэйшае, чым у нас.

Увесь тавар пасля прыбыцця на базарную плошчу тут жа размясціўся на поліэтыленавых плёнках прама на зямлі. Што ў кагп. Кілаграм макароны, гароху, баначка мянэзу ці гарчыцы, бутэлькі з півам і "Фантай", віно таласнічнага прыгатавання і, зразумела, гарэлка. Міліцыянты ліниво аглядалі тавар, але заўваг асабліва не рабілі.

— Гэта гледзячы якая змена, — сказала адна суседка па гандлю другой. — Заўчора дык у адных забралі бутэльку гарэлкі і дзве віна. Навата не ў форме былі, тыцнулі нейкі дакумент пад нос, кажуць: "У міліцыю па тавар прыходзьце". Ды хто пойдзе, каб яшчэ штраф далі... Крыўдна...

Зразумела, крыўдна. Асабліва, калі застаўся без работы, калі сям'ю карміць няма чым, калі ў барацьбе з уласным сумленнем нарадзілася пакутлівая задума вынесці напаказ сваю крыўду, адняўшы літр малака ці некалькі боханаў ад свайго брата-беларуса. Вынесці напаказ, і, паклаўшы гэты набытак на зямлі другога, такога ж збяднелага народа, прыніжана чакаць, калі да цябе падыдуць і купяць твой тавар. А калі аднімуць?

Тут не паспрачаешся, не ўпросіш слёзна і не накінешся дружна, як на свайго міліцыянта ў Віцебску, што выказваў незадавальненне празмерна вялізнымі сумкамі ў вагоне. "Табе што? — крычалі тады пажылыя жанчыны. — Ходзіш сабе з палачкай ды забараняеш. І грошы за гэта плацяць... А як нам жыць?"..

Адступіў збянтэжаны міліцыянер, не выканаў свайго абавязку па забароне вывазу хлеба з горада. І не таму адступіў, што не мог выканаць службовага задання, хутчэй таму, што ў большасці сваёй "везлі напаказ у свет белы сваю крыўду" грамадзяне яго абяздоленай краіны. І як тут крыўдзіць пакрыўджаных?

АД АЎТАРА: матэрыял да друку быў падрыхтаваны ў першай палове красавіка. Цяпер цэны на некаторыя тавары павялічыліся і ў нас. Аднак праблемы вывазу з прыгранічных раёнаў хлеба, малака засталіся.

г.Віцебск — Рудня Смаленскай вобл.

ПАН-БЕЛАРУСІКА

Як мы паведамлялі ўжо, у Мінску прайшла I сустрэча беларускай моладзі свету. Юнакі і дзяўчаты, якія прыехалі з далёкага і блізкага замежжа, абмеркавалі пытанні маладзёжнага руху, турызму, прадпрымальніцтва, краязнаўства, наведалі Мірскі замак.

Фота Генадзя СЯМЁНАВА, БЕЛІНФАРМ.

СВЯТА БЕЛАРУСАЎ СВЕТУ

У гэтыя дні спаўняецца 30 гадоў з дня стварэння Беларускага таварыства па сувязях з суайчыннікамі за мяжой (таварыства "Радзіма"). Пачатак гэтай грамадскай арганізацыі быў пакладзены выдатнымі дзеячамі беларускай культуры, сярод якіх — Рыгор Шырма і Максім Танк.

Першыя крокі таварыства "Радзіма" былі звязаны з культурна-асветнай работай сярод замежных суайчыннікаў. Па яго ініцыятыве ў 1973 годзе ў Араў-парку ў ЗША быў устаноўлены помнік Янку Купалу. За апошнія гады ўдалося наладзіць трывалыя кантакты з Беларускім грамадска-культурным таварыствам у Польшчы, Беларуска-амерыканскім аб'яднаннем, Федэрацыяй рускіх канадцаў, Федэрацыяй культурна-асветных клубаў у Аргенціне, з арганізацыямі суайчыннікаў у іншых краінах Еўропы, Амерыкі, Азіі і Афрыкі.

Сёння важным напрамкам у дзейнасці таварыства "Радзіма" з'яўляецца супрацоўніцтва з замежнымі суайчыннікамі, якія дапамагаюць Беларусі ў барацьбе з вынікамі чарнобыльскай катастрофы. Гуманітарная дапамога ў адрас таварыства рэгулярна паступае з многіх куткоў свету.

Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі актыўна супрацоўнічае з іншымі грамадскімі і дабрачыннымі арганізацыямі рэспублікі, з беларускай праваслаўнай царквой, буйнымі прамысловымі прадпрыемствамі, медыцынскімі ўстановамі, калгасамі і саўгасамі.

У гонар 30-гадовага юбілею таварыства "Радзіма" адбыўся ўрачысты вечар, у якім прынялі ўдзел афіцыйныя асобы, прадстаўнікі міністэрстваў, ведамстваў і грамадскіх арганізацый нашай рэспублікі, замежныя госці.

БЕЛІНФАРМ.

РАДЗІМА ЧУЖЫХ ГЕНІЯЎ?

Малевіч, Шагал, Стрэмінскі... Гэтыя імёны ведаюць аматары выяўленчага мастацтва ва ўсім свеце. Ці будуць згадкі аб іх будзіць ва ўяўленні людзей імя іхняй радзімы — Беларусі — залежыць ад нас.

У Беларусі цяпер знаходзіцца дачка Уладзіслава Стрэмінскага (1893-1952) Міка, якая прыехала з Варшавы з мэтай даследавання ранняга перыяду жыцця свайго бацькі. За гады народнай улады ягонае імя і ў Польшчы было ўтаптана ў дрыгву забыцця, але ў Парыжы, Злучаных Штатах апошнім часам даходзіць да таго, што нават за падробкі "пад Стрэмінскага" плацяць тысячы даляраў. Па тэарэтычных даследаваннях нашага земляка вучацца мастакі самых прэстыжных мастацкіх устаноў свету, асабліва адзначаючы вартасць ягонай кнігі "Тэорыя бачання".

Уладзіслаў Стрэмінскі нарадзіўся непадалёку ад Мінска, а памёр у Лодзі. Палякі стварылі пра яго — хоць і за апошні час — тры дакументальныя фільмы, а мы не ведаем пра яго зусім нічога.

Зрэшты, сцвярджаюць, што ён лічыў сябе палякам. Але наўрад ці забываў імя сваёй радзімы чалавек, які ў 30-х гадах стварыў цыкл малюнкаў і назваў іх "Заходняя Беларусь".

Міка Стрэмінская правяла сустрэчы з мастацтвазнаўцамі Беларусі, студэнтамі Беларускай акадэміі мастацтваў. Гэтыя сустрэчы хоць трохі разгарнулі перад намі заслону вакол сусветна вядомага земляка.

Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

КАНЦЭРТ БЕЛАРУСКІХ ПАЛЯКАЎ

На сцэне Маладзечанскага вучылішча будаўнікоў № 21 выступілі з канцэртам удзельнікі народнага ансамбля Саюза палякаў Беларусі з Гродна.

Праграму канцэрта склалі класічныя творы польскіх кампазітараў, польскія народныя песні і вакальна-харэаграфічныя кампазіцыі.

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

ЦЯП — ЛЯП

ЭХ, ДАРОГІ...

І зноў мы бачым на дарогах не толькі пясок і ямы. Усюды адчуваецца людское грэбаванне аўтамагістралямі. Размова ідзе не толькі пра гарадскія вуліцы, але і пра дарогі за горадам. Дарожнікаў ужо цяпер не выратуюць ніякія крэдыты: напрыклад, бітум падаражаў у 25 тысяч разоў. Паўстае пытанне не столькі аб рамонце і будаўніцтве новых аўтадарог, колькі аб захаванасці старых.

Вера ГРАКОВІЧ.
Фота Жанны Маёравай.

Самаробная мартышка, якая бесклапотна смяецца

□ Уладзімір МІХНО

Капалі катлаван і не заўважылі буслянкі... Калі ж убачылі маленькіх буслянят, якія бездапаможна махалі ў гняздзе слабымі яшчэ крылцамі, было позна — вакол шпарка ішло будаўніцтва. Дый не адмяняць жа было грандыёзных праектаў і планаў дзеля нейкага там... буслінага гнязда. Смешна. Планы, графікі, тэрміны... і ўсё ж начальнік будаўніцтва пайшоў на кампраміс з бусламі, загадаў не чапаць гнязда, пакуль не ўзнімуцца ды не палятуць бусляняты на свой хлеб...

Праз колькі год на месцы былой буслянкі вырасла... Лукомская ДРЭС, якая зараз, у часы няпэўных эканамічных узаемін — сапраўдная энергетычная знаходка для нашай беларускай дзяржавы.

Дзіва, я працаваў на Чашнічыне ў свой час, але легенды пра буслоў не чуў. Упершыню пачуў толькі зараз, ля "галерэі" прыгожых, яркіх і падзіцячаму шчырых малюнкаў. Якая там галерэя, проста малюнкамі ўпрыгожана сцяна маленькага пакойчыка, дзе размяшчаецца падлеткавы клуб "Пунсовыя ветразі". Малюнак пра буслоў сямікласніка Пруднікава Андрэя з першай Новалукомскай школы выгадна вызначаецца на агульным фоне не столькі яркасцю фарбаў, колькі багаццем фантазіі і майстэрствам выканання.

Улетку, восьмага ліпеня, "Пунсовыя ветразі" адзначаць свой дзень нараджэння. Тры гады — многа ці мала? А гэта з якога боку паглядзець. Тры гады яўна не хапіла, каб займець сабе сяброў па ўсёй рэспубліцы. Хаця былі ўжо спробы. Вось не так даўно ездзілі ў Віцебск, у госці да падлеткавага клуба "Эўрыка", зараз чакаюць прыезду сваіх равеснікаў з Полацка. "Кропля ў моры", — лічыць Галіна Вячаславаўна Булкіна, педагог-арганізатар, кіраўнік "Пунсовых ветразяў". Галіна Вячаславаўна марыць пра злёты: абласны, рэспубліканскі, вось такіх "жэкаўскіх" клубаў. Марыць не для славы ці пампезнасці, а проста, каб ведаць, што яны не адны ў гэтым сусвеце, каб не адчуваць сябе наводшыбе.

Затое трох няпоўных гадоў хапіла, каб падлеткі з вуліцы, часам "цяжкія", адчулі сябе сапраўдным, моцным калектывам. А гэта, паверце, не так мала і не за адзін дзень робіцца. У "Пунсовых ветразях" не толькі малююць, тут майструюць цудоўныя мяккія цацкі. Вунь тая самаробная мартышка, якая бесклапотна смяецца, з камфортам уладкаваўшыся на вяровачцы пад столлю, дала б фору любому фабрычнага вырабу звяругу, вытрымала б канкурэнцыю на любым рынку тавараў. Але яна не спяшаецца злазіць з вяроўкі, каб кінуцца з галавою ў рынак, бо ўсмешка яе патрэбна якраз тут, дзецям. Бо яна — такі ж раўнапраўны член клуба, як і кот Малы, сапраўдны, жывы кот, які жыве тут, у клубе. Кот — любімец публікі. А "публіка" — больш за сотню новалукомскіх падлеткаў, якія знайшлі тут не проста прытулак, а многія — і сваё прызванне. Ды была б яе воля, Галіна Вячаславаўна завяла б тут цэлы дэндрарый. Квадратура не дазваляе. Два невялікія пакойчыкі, калідор. Справа гуляюць у тэніс, проста сядзяць на лавачцы, трэба ж недзе мець рэзідэнцыю і для канфідэнцыяльных размоў. Злева жывуць мартышка і кот, жыве і агітбрыгада, і гурток рытмікі. Жывуць... дыскатэкі. Уяўляеце, тут па выхадных ладзяць сапраўдныя дыскатэкі — слухаюць "метал", танчаць пад мітуслівую святламузыку. Зусім як у людзей. Вось толькі не пазайздросціш няшчасным, хто жыве на паверх вышэй.

Па ўсім відаць, "жэкаўскія" падлеткавыя клубы, асабліва тыя з іх, якія працуюць не дзеля "галачкі" ў справаздачы, настаў час выносіць з жылога фонду і, як гэта зараз не цяжка, шукаць для іх памяшканні, абсталяванне, шукаць прафесійных кіраўнікоў гурткоў, а то і псіхолагаў, сацыёлагаў, шукаць, пакуль не позна, памятаючы пагаворку: "Скупы двойчы плоціць, а дурны двойчы ходзіць".

Зрэшты, далёка хадзіць, думаецца, і не трэба. А што, калі — у гарадскі Палац культуры і тэхнікі. Зусім жа побач. Палац культуры, паводле слоў дырэктара Эвеліны Андрэеўны Мельнік, багата чым абавязаны будаўнічаму ўпраўленню Лукомскай ДРЭС. Дырэктар вельмі хацела б, каб у газеце прагучалі словы ўдзячнасці ў адрас энергетыкаў. Яно і нядзіўна, бо, па ўсім відаць, культура ў Новалукомлі не ў загане. Прыгожа абстаўленыя кабінеты, прасторныя тэатральныя залы, нават у фае, шчыра кажучы, прыемна зайсці — сапраўдны палац. Не сорамна сюды і запрасіць гасцей. Нездарма Новалукомль не абмінаюць ні слынныя тэатралы, ні знакамітыя эстрадныя спевакі, дый самі з вусамі. Скажам, узорны харэаграфічны ансамбль танца "Светлячок" толькі што прыехаў з Екацярынбурга, дзе браў удзел у V Міжнародным фестывалі дзіцячай музычнай творчасці "Зямля — наш агульны дом". Дзеці прывезлі па важкаму мяшэчку заморскіх ласункаў, прывезлі Фядоціка — велізарную цацку, эмблему фестывалю, прывезлі адрасы новых сяброў і поўны мех незабыўных уражанняў. Кіраўнікі ансамбля Наталля Мікалаеўна і Анатоль Іванавіч Томашавы не могуць нахваліцца паездкаю. Іх лёгка зразумець. Не так часта зараз і ў дарослых здараецца свята, не тое, што ў дзяцей, якія і на айчынныя прысмакі забыліся, а заморскія дражняцца вунь хіба з багатых вітрын камерцыйных шапікаў. Лепей бы не дражніліся, усё роўна далёка не кожнаму яны па кішэні. Як тут не парадавацца, калі дарослыя падарылі нарэшце дзецям не казкі пра чарговыя эканамічныя бязглуздзіцы, але сапраўднае міжнароднае свята. Хто, як не дзеці, яшчэ могуць памірыць нашы міжнацыянальна-камунальныя спрэчкі, патушыць гарачыя кропкі, астудзіць занадта гарачыя галовы?..

Але вернемся на грэшную зямлю, прынамсі, да новалукомскіх праблем. Думаецца, падлеткаваму клубу "Пунсовыя ветразі" не месца ў цесным падвале "жэкаўскага" дома, а самы акурат сярод сваіх калегаў з Палаца культуры і тэхнікі. Сапраўды, чым яны горшыя, скажам, за той жа "выязны" "Светлячок", альбо за сваіх равеснікаў з дзіцячага і юнацкага тэатра "Таварыш", рэпетыцыі якога праходзяць у шыкоўнай зале? Тым болей, што і задачы ў іх адны і тыя ж — выхаваць у падлеткаў пачуццё прыгажосці, гармоніі, захапіць іх сапраўднаю, любімаю справаю. Дый шэфы, калі разабрацца, бадай, адны і тыя ж — Лукомская ДРЭС.

Хочацца верыць, што энергетыкі, успомніўшы цудоўную легенду, якая вырасла разам са станцыяй, не пакінуць без увагі і падтрымкі пакуль яшчэ бездапаможныя, нібы тыя бусляняты, "Пунсовыя ветразі".

І вырастуць птушкі вялікімі, і расправяць магутныя крылы, і палятуць... Спадарожнага ветру!

Давайце жыць дружна

Ірландскія місіянеры Дзіяна і Джон Лэмпэн наведалі нядаўна Гродна ў рамках ажыццяўлення міжнароднага праекта "Настаўнікі — за адукацыю дзеля міру і супрацоўніцтва".

Гэты праект распрацаваны сумесна з цэнтрам па вывучэнню канфліктаў універсітэта Ольстэра і арганізацыяй квакераў Вялікабрытаніі і накіраваны на папярэджанне міжканфесійных рэлігійных канфліктаў. Праблема гэта, што паўстала апошнім часам не толькі ў шматпакутнай Ірландыі, але і ў краінах усходняй Еўропы, не пазбаўлена актуальнасці і на шматнацыянальнай Гродзеншчыне.

Місіянеры правялі некалькі паказальных семінараў па тэме "Вырашэнне канфліктаў шляхам супрацоўніцтва" з настаўнікамі, школьнымі псіхолагамі і вучнямі Гродна і вобласці. Яны падзяліліся таксама вопытам работы ірландскага Хрысціянскага цэнтра, створанага імі, дзякуючы якому ўдалося зменшыць напружанасць у адносінах паміж католікамі і пратэстантамі.

З міратворчай місіяй, падтрыманай ЕС і ЮНЕСКО, Дзіяна і Джон Лэмпэн пабывалі ўжо ў краінах Афрыкі, у Польшчы, на Каўказе.

Лілія НАВІЦКАЯ.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

ЧЫСЦІНЯ – ЗАЛОГ ЗДАРОЎЯ

Бадай, па колькасці бруду на вуліцах горада мы хутка будзем на першым месцы ў свеце. Людзі развучыліся кідаць смецце ў сметнікі. Прыпынкі гарадскога транспарту "ўпрыгожаны" недакуркамі, шалупіннем ад семак. У пад'ездах жылых дамоў сцены чорныя ад бруду, на падаконніках — тоўсты слой пылу. А новыя мікрараёны ўвогуле нагадваюць памыйныя ямы, куды з прадпрыемстваў сталіцы звозяцца адходы вытворчасці.

Сёлета на канец красавіка была прызначана акцыя, мэта якой ачысціць нашы плошчы, вуліцы і паркі ад бруду. Справа гэта, безумоўна, добрая, але ці не лепш заўсёды памятаць прымаўку "Чыста не там, дзе мятуць, а там, дзе не смецяць".

ЧЫМ, БАБУЛЬКА, ГАНДЛЮЕШ?

Не так даўно давялося быць сведкай такога эпізоду. Ля самага [illegible] ва Уруччы магазіна — [illegible] "Першамайскі", як заўсёды, жва ва ішоў гандаль. Бабулькі прывычна прапаноўвалі свой няхітры тавар прахожым. За доўгія месяцы амаль бесперашкоднай гэтай камерцыі гандляркі прывыклі да таго, што іх дзейнасцю не цікавяцца дзяржаўныя інстанцыі і ніхто ніколі не правярае, чым жа зарабляюць сабе на жыццё сталыя спадарыні. Таму, калі аднаго разу сярод гандлёвых радоў з'явіліся дужыя хлопцы ў чорных берэтах, усе вельмі перапалохаліся. Праўда, ахоўнікі парадку тавар не адбіралі, з сабой нікога не забіралі, але гандляваць забаранілі. Бабулькі так разгубіліся, што і не ведалі, як быць. Адна нават дастала з кішэні грошы, маючы намер сотняй-другой адкупіцца ад хлопца. Фокус не прайшоў. Той усміхнуўся і параіў паехаць прадаваць яе тварог у Маскву, каб толькі не трапляць яму на вочы. Рынак быў разагнаны. Але... толькі да наступнай раніцы.

Ледзь свет гандляроў зноў пацягнула на наседжаныя месцы. Што зробіш, гандаль — справа рызыкоўная. І трэба сказаць, што падобныя акцыі больш не паўтараліся. Дык навошта тады было [illegible] праваахоўным органам няма чым больш заняцца?

Рыгор МІЦЮШНІКАЎ, г.Мінск.

САБАЧАЯ МУДРАСЦЬ

У нашым двары з'явіўся новы прыблудны сабака. Іх тут шмат бадзяецца бедалаг і пародзістых, што выгналі бяздушныя браты старэйшыя, і дварнякоў, выкінутых ва Уруччы з прыгарадных аўтобусаў, але ніводзін так не крануў маю душу, як гэты вялізны чорны сабака, якога, каб не павіслыя вушы, можна было б лічыць за аўчарку. Спачатку мамы, што пільнуюць сваіх ясельных дзетак баяліся, што гэта аграмадзіна можа пакусаць ці напалохаць малых, але потым адносіны да Байкала (такую мянушку яму далі) змяніліся. Ён малых не крыўдзіў, асабліва палюбіў гуляць з падлеткамі, выконваў іх каманды і нават расцягваў неразумных "пеўнікаў", калі тыя пачыналі біцца. Нават мясцовыя "сінюгі" лічацца з ім. З усіх сіл стараюцца пад пільным, нібы дакорлівым позіркам Байкала ісці раўней. Праўда, адзін з выпівох [illegible] але Байкал не стаў [illegible] брыдоту есці.

Адным словам, з'явіўся ў нашым "шанхайскім" двары гаспадар. Заўсёды чысты (не ведаю дзе ён начуе), заўсёды, так бы мовіць, у добрым гуморы, не азлоблены, нібыта разумее, як патрэбна гэтая дабрыня скамянелым гарадскім душам. І сёння нясуць яму хто скрутак з курынымі костачкамі, хто каструлю з макаронай, падтрымліваюць гэтую незвычайную істоту і ўчарашнія рамантычныя вяскоўкі, і да мозгу касцей рацыянальныя жонкі крутых бізнесменаў, адводзяць душу побач з ім і малыя, і старыя.

...У нашым універсаме ветэраны пабіліся з-за пакета малака.

...У тралейбусе адну жанчыну другая папрасіла прайсці наперад, бо ёй нязручна стаяць ля дзвярэй і ў адказ пачула:

— Я там стаяла і ты не здохнеш.

... Нядаўна да нас заходзіў участковы. На сметніку пад Мінскам знайшлі два пакункі, у адным было жаночае тулава, у другім рукі і ногі. Усё Уручча трэслася перад новым Чакацілам. Думалі-гадалі, хто гэта можа быць. Забойцам [illegible] Жонка яго піла, два разы лячылася, але 30 гадоў ён цярпеў, а потым зрабіў тое, што нават уявіць нармальнаму чалавеку немагчыма.

Мы развучыліся жыць па чалавечых законах. Адны — грабуць і грабуць як мага больш пад сябе, іншыя — з-за акрайца гатовыя іншаму вочы выдзерці. Няўжо чорны сабака Байкал больш чалавечны, чым мы?

В.КАСЬЯНАВА.

ВАРОНА ЗАМЕСТ БУДЗІЛЬНІКА,
або Дванаццаць варыянтаў стаць вядомым

Ага! Настаў час, калі вам жудасна хочацца славы і ўсеагульнай увагі. "Дабіцца вядомасці, — казаў адзін мой знаёмы, — зусім нескладана: было б жаданне і некаторая ступень нахабства". Я дадала б: яшчэ трошкі ўпэўненасці, аздобленай фантазіяй, акіян рашучасці і абаяльнасці.

Калі вы жадаеце праславіцца сёння і імгненна, тады вам больш [illegible] вяршыню Алімпа. Гэта павінна быць людное і прыцягальнае месца. Урэшце падыдзе дзіцячая пляцоўка, чарга ў магазіне ці мясцовая дыскатэка.

Ваша адзенне, безумоўна, павінна быць не "з цэха шырспажыву". Каб не змяшацца з шэрым натоўпам, у вашым гардэробе абавязкова павінен пераважаць яркі задзірлівы колер, на які міжволі ўсе звяртаюць увагу.

Вы можаце заплаціць штраф кантралёру ў гарадскім транспарце звыш патрабуемай сумы і сказаць пры гэтым: "Рэшты не трэба!"

Або на плошчы Свабоды — там, дзе доўга рамантуецца дарога, — сесці на крэсла, апусціўшы пры гэтым вуду ў траншэю, прыгаворваючы: "Лавіся, рыбка, маленькая ды вялікая".

Адзін чалавек праславіўся тым, што па цэнтральнай вуліцы выгульваў на ланцужку ярка пафарбаваную курыцу.

Калі раптам уздумаеце тапіцца, але да Нептуна справа не дойдзе, і вас мокрага дастануць з рэчкі, сітуацыю пракаменціруйце сур'ёзна: "Я пажартаваў".

Гавораць, санлівы юнак праславіўся тым, [illegible] будзільнік не мог разбудзіць хлапца, а мілая Каркуша — калі ласка... За такую працу ён частаваў яе дажджавымі чарвякамі.

А самадзейны спявак з нашага двара ўсе песні спяваў на адзін матыў — "Суліко".

Вось яшчэ прыклад: адну маладую дзяўчыну надоўга запомнілі таму, што яна, ідучы па вуліцы, міла ўсім усміхалася і з кожным віталася.

Вы можаце парадаваць людзей, зрабіўшы аб'яву: заўтра паніжаюцца цэны на тавары ў прадуктовых крамах.

Можна паказацца на вуліцы ў абутку рознага колеру і памеру, ці лепш зусім без абутку. Цябе абавязкова заўважаць.

Мой сябар праславіўся тым, што шмат разоў расказваў адну і тую ж гісторыю. Хоць ён і надакучыў усім сваёй балбатнёй, але... стаў вядомым.

Апошні спосаб праславіцца я пакіну ў тайне: а раптам мне самой прыйдзецца яго выкарыстаць...

Таццяна ШЫМУК, вучаніца ліцэя пры БДУ імя Ф.Скарыны.

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Сучаснае варварства

Перад аўстралійскім судом паўсталі чатыры чалавекі, якім інкрымінуюць наўмыснае забойства жанчыны.

49-гадовая Джаан Волмер стала аб'ектам зверства цырымоніі "выгнання злога духу", у якой чацвёрка і ўдзельнічала. На лаўцы падсудных апынуўся і муж загінуўшай, які быў ініцыятарам "выгнання д'ябла" з Джаан.

"Супер чэннэл"

Апраўдальны вердыкт

У Злучаных Штатах завяршыўся гучны працэс над 65-гадовым урачом-пенсіянерам Джэкам Кеваркянам, які дапамог 20 чалавекам пайсці з жыцця.

Прыхільнікі Кеваркяна лічаць яго амаль што святым. Ён і сам называе сябе духоўным нашчадкам Энштэйна, Пандзі і Марціна Лютэра Кінга і параўноўвае сваю дзейнасць з хрысціянскай місіяй. Суд вынес Джэку Кеваркяну апраўдальны вердыкт.

"Еўраньюс"

"Нісан" па-кітайску? Жыццё прымусіла...

Японскі аўтамабільны канцэрн "Нісан" пачынае вытворчасць 10-тонных грузавікоў у Кітаі.

Гэты крок прадыктаваны рэзкім павелічэннем попыту на японскія грузавікі на кітайскім рынку. Паводле папярэдніх прыкідак, на сумесным япона-кітайскім прадпрыемстве будзе вырабляцца да 2400 аўтамабіляў у год.

* * *

Тым часам сама Японія мае вялікія цяжкасці са збытам аўтамабіляў. У красавіку тут на 45 працэнтаў, у параўнанні з папярэднім месяцам, скараціўся аб'ём продажу машын.

Больш за ўсё, адзначаюць аглядальнікі, у выніку спаду попыту на аўтамабілі пацярпелі японскія гіганты "Хонда" і "Нісан".

"Уорлднэт"

Беспарадкі ў Карачы

У Карачы пяць дзён не спыняюцца вулічныя баі паміж паліцыяй і прыхільнікамі Нацыянальнага руху Махаяр, які прадстаўляе выхадцаў з Індыі, што гавораць на "ўрду".

Шпіталі Карачы перапоўнены раненымі, за час вулічных беспарадкаў забіта некалькі дзесяткаў чалавек. У горадзе не спыняюцца пагромы.

Журналістам трэба нарадзіцца... ў Бельгіі

Эксперты з Незалежнага праваахоўнага міжнароднага цэнтра (ЗША) прыйшлі да высновы, што самая свабодная прэса — у Бельгіі, а самая несвабодная — у Іраку.

Сярод 43 краін, умовы ў якіх прызнаны неспрыяльнымі для работы журналістаў,— Куба, Таджыкістан, КНДР і Кітай.

"TV-5"

Ахвяры рэжыму церпяць... ад яго знікнення

Канадскія ўлады вырашылі дэпартаваць 2 600 бежанцаў з былога СССР, якія цяпер пражываюць у раёнах Таронта.

Такую пазіцыю афіцыйныя чыноўнікі тлумачаць тым, што ў сувязі са знікненнем умоў, якія былі прычынай ад'езду нашых суайчыннікаў з краіны, яны ўжо не падпадаюць пад катэгорыю бежанцаў ад рэжыму.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

МАРАЛЬНЫ КОДЭКС

Толькі крыху ўвагі...

☐ Міхаіл ЛІБІНТАЎ

— Дапамажыце мне дабрацца дамоў...

Як яна ўзнікла перада мной, маленькая сівая жанчына ў выцвілай хустцы?

— Вам што, дрэнна?

— Не, цяпер ужо крыху лепш, толькі ніяк не магу трапіць дамоў, а жыву ж зусім побач.

У вачах незнаёмкі былі збянтэжанасць і нейкая вінаватасць. Я спытаў адрас, аказалася, сапраўды побач. Узяў з рук жанчыны авоську з няхітрым "багажом" і павольна павёў яе дадому. Побач шаркалі стаптаныя боцікі, ледзь чуўся старэчы голас: "Вы не вельмі спяшаецеся?.. Трэба такому здарыцца... Я ж не заўсёды была старой, інжынерам працавала больш як сорак гадоў. На праспекце Скарыны радыёзавод ведаеце?"

Мы падышлі да яе пад'езда. Я папрасіў нумар тэлефона, паабяцаў патэлефанаваць або зайсці на гарбату. "Дык навошта ж адкладваць?"— спытала яна, паглядзеўшы на мяне даверлівымі, добрымі вачыма.

Прыйшлося пазваніць таварышу, папрасіць прабачэння за вымушанае спазненне на дзелавую сустрэчу. Жаль (а ў яго ёсць свой разумны сэнс) прымусіў мяне зайсці ў кватэру.

— Праходзьце, калі ласка, сюды, я вас са "сваімі" пазнаёмлю.

Клаўдзія Васілеўна (так звалі жанчыну) ужо без паліто стаяла ў пакоі з мноствам фотаздымкаў на сценах.

— Гэта я. Не пазнаць? Мы з сяброўкай пасля маёўкі хадзілі купацца на возера. Уявіце сабе — 1936 год. Я яшчэ толькі-толькі прыйшла на завод. Інстытут скончыла пасля вайны, калі вярнулася ў Мінск. Тады мы, моладзь, працавалі не "ад і да", а столькі, колькі трэба. І адпачывалі разам. Дружба была бескарыслівая, моцная. Кожны з нас мог падзяліцца апошнім...

А вось гэты кучаравы — муж, прайшоў з баямі ўсю вайну. Трыццаць гадоў жыў з асколкам ад снарада ля сэрца... А зараз я ўдава. Гэта — мой старэйшы сын, ваяваў у Афганістане, там і загінуў. Малодшы — на фотаздымку побач, з жонкай і двума дзецьмі. Унукі мае ўжо дарослыя...

А потым яна ўсё падлівала мне гарбату, а да сваёй так і не дакранулася — расказвала пра пражытыя гады. Ніводнага разу не пачуў я дрэннага слова пра людзей, не было і крыўды, тым больш злосці на блізкіх, не было скаргаў на сённяшні час. І мне да болю ў сэрцы стала шкада гэтую прыветлівую, мілую жанчыну.

— Ведаеце, як марудна цягнуцца для мяне дні,— расказвала Клаўдзія Васілеўна. — Летам хоць пасяджу з суседкамі на лаўцы, а зараз дома і дома. Тэлевізар больш як два месяцы не працуе, а ў рамонтную майстэрню не тэлефаную, бо ўнук абяцаў сам дапамагчы... Прыйшлося на 8 Сакавіка канцэрт па радыё слухаць. Ёсць у мяне сяброўка — жыве з дзецьмі ў Мінску. Прыйдзеш да яе, а яна сама не гаспадыня ў кватэры, як быццам у госцях у чужых людзей знаходзіцца.

І раптам, быццам зразумеўшы, што я вось-вось задам ёй, магчыма, не вельмі прыемнае пытанне, Клаўдзія Васілеўна схамянулася:

— Не падумайце, што сын, нявестка, унукі ў мяне дрэнныя. Захварэю, патэлефаную — збегаюць у аптэку, прынясуць лекі. Я з імі ладжу, дзяліць нам няма чаго. У маладых зараз свае клопаты, цяжка ім... Нявестка занялася камерцыйнымі паездкамі, уся кватэра — на сыне. Ды яшчэ нядаўна дзеці набылі дарагую сабаку... Вось унучка — тая часцей наведвалася, але зараз яна чакае дзіця.

Як хочацца Клаўдзіі Васілеўне апраўдаць сваіх дзяцей — ім, маўляў, не да яе. Спрацоўвае вечны мацярынскі прынцып — зразумець і дараваць. Можа, сапраўды, сын, нявестка, унук — добрыя людзі. І калі здарыцца са старой бяда — яны будуць побач. Калі скажу я ім, дапусцім, што маці, бабуля пакутуе ад адзіноты, напэўна, здзівяцца: чаго ёй не хапае? Які ж трэба спазнаць "голад" у зносінах з людзьмі, у жывым слове, каб узяць "за гузік" першага сустрэчнага і прывесці дамоў.

...Бяда наша ў тым, што з маладымі мы надта мала гаворым пра старасць. Рыхтуем чалавека да школы, да выбару прафесіі і г.д. Быццам бы на ўсё жыццё прапануем перспектыву: вучыцца, працаваць, жаніцца. Іншы раз чуеш:"Не гаварыць жа з пялёнак пра старасць! Вось прыйдзе яна, і кожны сам усё зразумее". Але старасць часта застае знянацку. Чалавеку самому цяжка ў сабе разабрацца, прыстасавацца да новай ролі, дзе ж там іншым яго зразумець?

Аднаго разу, чытаючы лекцыю ў дзесятым класе мінскай школы, спытаў у дзяцей:"Чаму так кажуць: старасць — не радасць?" "Ну, гэта ж вядома!— пачуў у адказ.— У маім узросце мне ўсё хочацца. А калі стукне сорак (?!), нічога ўжо не захочацца".

Відаць, бацькі гэтага дзесяцікласніка ўпэўнены, што ў шэсцьдзесят чалавеку і наогул нічога не патрэбна. Адпрацаваў сваё, пенсію атрымаў і жыві. Якія складанасці? Або ён, гэты падлетак, бачыць у сваіх саракагадовых бацьках толькі адну пасіўнасць, нежаданне пастаянна імкнуцца да новых эмоцый, новых учынкаў?

Чалавеку шмат трэба і ў трыццаць, і ў шэсцьдзесят, і ў восемдзесят гадоў. Паверце, калі з цягам часу вашы дзеці стануць дарослымі, а вы, бацькі, вядома ж, пастарэеце, бумерангам вернецца да вас тое, што бачылі яны ў сваёй сям'і ў адносінах да дзядулі і бабулі. Старым людзям, блізкім і чужым, патрэбна толькі крыху ўвагі.

З ЖЫЦЦЯ ЧАЦВЕРАНОГІХ

Нумар "люкс" для... Бобіка

Кажуць, што на памылках вучацца. Добра, калі гэта "бяскрыўдныя" памылкі, якія не каштуюць нікому ані здароўя, ані жыцця.

Памятаю, як балюча было назіраць, калі на вачах паміраў сабачка, якому мы своечасова не зрабілі прышчэпку ад чумкі, як пакутавала тады разам з ім уся наша сям'я. Гэта прымусіла засвоіць пэўныя правілы догляду жывёлы...

Цяпер я ведаю нямала — і як карміць, і як лячыць "чацвераногіх сяброў". Радуюся, калі дома мяне сустракае аддану Цім, падабраны ў жорсткі мароз на вуліцы (але гэта ўжо іншая гісторыя), і стараюся не зважаць на крыху падрапаныя дзверы ў кватэры...

Калі вы ўзялі ў дом сабаку, лічыце, што завялі яшчэ адно дзіця. Першыя месяцы яго знаходжання ў кватэры верным вашым спадарожнікам будзе анучка, каб падціраць лужынкі, якія маюць уласцівасць узнікаць зусім нечакана ў розных месцах, у розны час сутак. Запасіцеся цярплівасцю выконваць гэту працэдуру, а таксама гуляць са шчанём у любое надвор'е, прывучаць яго да каманд і гатаваць яму збалансаваную і смачную ежу: расце ж! І калі вы пройдзеце праз усё гэта, лічыце, у вас з'явіўся яшчэ адзін сябар і ахоўнік.

...Адна мая знаёмая, Ганна, з дзяцінства вельмі любіла сабак. А паколькі бацькі дазвалялі трымаць дома толькі кошак, займалася Мурkамі і марыла пра сабаку. Звычайныя каты ў яе, бы ў цырку, скакалі цераз палачку, куляліся, выконвалі розныя каманды — гэта захапляла і здзіўляла ўсіх знаёмых.

Мінуў час, у Ганны з'явілася свая сям'я. Рэчаіснасцю зрабілася і яе мара пра сабаку, выхаванню якой удзялялася шмат часу. І зноў здзіўляліся ўсе, як добра гэта атрымліваецца ў дзяўчыны, які паслухмяны ў яе сябар.

Магчыма, адсюль і нарадзілася ідэя зрабіць гасцініцу для... сабак.

"Даглядаць чацвераногіх — гэта лепшае, што я ўмею рабіць у жыцці, — лічыць Ганна. — А ў працы чалавек павінен рэалізоўваць лепшыя свае здольнасці".

Дом, дзе яна цяпер жыве, падлягае перасяленню, і сям'я марыць пра свой прыватны домік у Мінску. Тут былі б і вальеры, і нейкае памяшканне для жывёлы. Пакуль што сабакі размяшчаюцца ў Ганнінай кватэры — рэдка калі яна бярэ дзвюх жывёлін адначасова, толькі, калі ўпэўнена, што яны будуць мірна "суіснаваць".

Падобнымі паслугамі карыстаюцца, як правіла, даволі заможныя людзі, бо плата за дзень знаходжання ў "гасцініцы" — 4-5 даляраў. Але за два гады дзейнасці з'явіліся ўжо і сталыя "кліенты". Гаспадары спакойныя: сабака будзе есці такую ежу, да якой прызвычаіўся, гуляць столькі, колькі заўсёды. Да таго ж яго не кінуць на ўвесь дзень аднаго ў пустой кватэры і яшчэ, акрамя ўсяго, будуць займацца нават яго "выхаваннем".

Такім чынам, паважаныя чытачы, занатуйце тэлефон Ганны: 39-73-84, а раптам давядзецца ім пакарыстацца? І не толькі, каб "прыстроіць" свайго сябра ў гасцініцу. Ганна параіць, як лепш даглядаць, карміць, лячыць сабаку, якую пароду выбраць, калі вы толькі збіраецеся набыць шчанюка.

Напрыклад, усходняя, сярэднеазіяцкая, каўказская аўчаркі, на думку Ганны, павінны жыць не ў кватэры, а пры прыватным доме. Гэта вальерны сабака, яго можна цудоўна выдрэсіраваць, але ўсё роўна ён застаецца напаўваўком, крыху дзікаватай істотай. І трымаць аўчарку лепш на свежым паветры — хаця б з меркаванняў гігіены.

А ёсць сабакі, якія псінай зусім не пахнуць, — афганскі хорт (борзая), напрыклад. І поўсць не сыплецца. Адзіная праблема — гэта парода патрабуе вялікага дагляду за поўсцю. Увесь час яе патрэбна старанна расчэсваць. "Няма часу — лепей не браць такога сабаку. Бо зваляецца поўсць — не дадзіце рады, — раіць Ганна. — А ўвогуле гэта парода добрая, дома даволі памяркоўная, вось толькі на вуліцы не заўсёды слухаецца. Яшчэ, да прыкладу, даберман — парода складаная, нервовая, узбуджальная. А, дарэчы, лепш выбіраць сабаку самому, пад свой характар і звычкі — нездарма ж кажуць, што сабакі падобныя на гаспадароў".

Наталля ПЛЫТКЕВІЧ.

МАЛАДЗЕЧНА — 94

Днямі ў зале Рэспубліканскага культурна-інфармацыйнага цэнтра адбыўся 2-і тур конкурсу маладых выканаўцаў беларускай эстраднай песні, які праходзіць у межах II нацыянальнага фестывалю беларускай песні і паэзіі "Маладзечна-94". 1-ы тур прайшоў па абласцях — ён вызначыў на другі тур 20 выканаўцаў.

Перад журы стаяла цяжкая задача — адабраць з гэтых таленавітых маладых спевакоў 12 чалавек, што прымуць удзел у 3-м туры, які пройдзе ўжо ў Маладзечна 10-12 чэрвеня г.г.

Журы склалі аўтарытэтныя і вядомыя асобы, якія маюць непасрэднае дачыненне да песні, да асветніцкай культуры. Старшыня — Э.Ханок, кампазітары Л.Захлеўны, Э.Зарыцкі, В.Раінчык, В.Іваноў, А.Елісеенкаў, паэты У.Някляеў, Л.Дранько-Майсюк, У.Карызна заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь В.Дайнека, А.Шпянёў, музычны аранжыроўшчык У.Ткачэнка, журналісты — П.Якубовіч, Т.Абакумоўская, дырэктар інстытута праблем культуры У.Скараходаў, дырэктар музычнага вучылішча Маладзечна Г.Сарока. У якасці госця запрошаны мэр Маладзечна Г.Карпенка.

Акампаніраваў маладым выканаўцам Дзяржаўны канцэртны аркестр Беларусі пад кіраўніцтвам М.Фінберга.

Жанна МАЁРАВА.
Фота аўтара.

ДЗЕЦІ І МЫ

Калі трохгадовыя "піраты" бываюць стараннымі вучнямі

☐ Аксана КОЎШЫК

Дзверы расчыніліся — і з нудна-дажджлівай вуліцы мы трапілі ў сапраўдную вясну. Тут было цёпла і ўтульна — і ў дадатак пахла нечым вельмі смачным. Галодныя і стомленыя — толькі-толькі з цягніка — мы з захапленнем глядзелі на зусім дамашнія фіранкі, размаляваныя смешнымі зайцамі і ваўкамі, на сцены колеру яркага веснавога неба, на кветкі — неверагодную колькасць кветак, што траплялiся літаральна ўсюды... А неўзабаве нам ужо ўсміхаліся жыццярадасныя чатырохгадовыя гімназісты.

Так, я нічога не пераблытала — менавіта гімназісты. І менавіта такога ўзросту. Зусім нядаўна, у лістападзе мінулага года, дзіцячы сад № 74 г.Магілёва ператварыўся ў дашкольную гімназію "Надзея". Але новая шыльда — далёка не заўсёды новы сэнс. Таму, перш за ўсё, я і вырашыла даведацца, чым адрозніваецца гэтая навамодная ўстанова ад звычайных дзіцячых садкоў, — накіраваўшыся, натуральна, да дырэктарскага кабінета.

— Розніца, безумоўна, ёсць. У першую чаргу, — у тым, што мы імкнёмся правільна выхоўваць дзяцей, — паведаміла дырэктар Ларыса Мацвееўна Пузевіч. — Лічу, што гэта не пустыя словы. Перш чым аб'явіць наш садок гімназіяй, мы цэлыя тры гады патрацілі на эксперыментальную работу. Перабралі вялізную колькасць разнастайных праграм для дашкалят. І ў рэшце рэшт спыніліся на распрацоўцы маскоўскага псіхолага Яўгена Шумейкі. Чым ён так спадабаўся? Прынцыпова новымі поглядамі на ўзаемаадносіны паміж дзецьмі і выхавальнікамі. І малыя, і дарослыя быццам гуляюць у адну гульню, прычым, менавіта дзеці выбіраюць, якой ёй быць. Педагог не мае права нічога ім навязваць, нават прымусіць спаць ці займацца англійскай мовай, калі дзецям гэта не спадабаецца.

Магчыма, нехта ўжо схапіўся за галаву, — маўляў, ніякай жа дысцыпліны не будзе! А яна і не трэба, — растлумачылі мне. Ва ўсякім разе такой, якую спрабуюць "укараніць" у нашых дзіцячых садках. Бо дзіця, наогул, не можа быць дрэнным і дрэнна сябе паводзіць. Гарэзы — яны, як правіла, больш здольныя, нават таленавітыя, і калі іх увесь час "заганяць" у жалезныя рамкі дысцыпліны, нічога добрага не атрымаецца.

Дзеці гэтак жа, як і дарослыя, церпяць ад стрэсаў. І час ад часу ў іх таксама ўзнікае жаданне на кім-небудзь спагнаць злосць. У садку-гімназіі ёсць спецыяльныя пакоі псіхалагічнай разгрузкі, дзе малы можа крычаць, лупіць плюшавых пудзілаў, уяўляючы сябе індзейцам, піратам або разбойнікам. Згадзіцеся, гэта многа лепш за тое, калі дзетсадаўцы спрабуюць "высвятліць адносіны", усчыняючы бойку паміж сабою...

Самыя маленькія тут — трохгадовыя дзеткі. Якраз з гэтага ўзросту малы пачынае ўсведамляць самога сябе, у яго з'яўляецца патрэбнасць зносін са сваімі равеснікамі, ён ужо разумее, што не падобны да іншых. Дзіця з задавальненнем спрабуе ляпіць, маляваць, займаецца музыкай і нават замежнай мовай. Што, дарэчы, і прапаноўваюць яму ў гімназіі. Дадаткова да агульных заняткаў тут яшчэ працуюць і разнастайныя гурткі (ёсць свой "дзетсадаўскі" — дакладней, "гімназічны" — аркестр, свае юныя гімнасты, нават уласны цырк), якія вельмі дапамагаюць зэканоміць час бацькам, што звычайна імкнуцца даць сыну ці дачцэ "найбольш гарманічнае выхаванне". І цягнуць малых спачатку ў музычную школу, потым — у Палац піянераў і школьнікаў (які носіць цяпер іншую назву), потым яшчэ куды-небудзь — толькі б паспець! Пэўны сэнс тут ёсць — хто ведае, што за здольнасці выявяцца ў дзіцяці, — але, калі ўсе "культурныя кропкі" знаходзяцца не побач, не раз прыйдзецца перагледзець уласныя планы, каб даставіць свайго "вундэркінда" па ўсіх патрэбных адрасах.

Дарэчы, не варта думаць, што юныя гімназісты перагружаны шматлікімі заняткамі — на гэта тут адводзіцца ўсяго некалькі гадзін на працягу чатырох дзён. Увесь астатні час дзеці проста гуляюць. Нават камп'ютэрны клас у іх літаральна "завалены" цацкамі і кветкамі...

Між іншым, каштуе гэтае "задавальненне" толькі на 20 працэнтаў даражэй, чым плата за звычайныя садкі. "Смешныя" грошы, калі ўлічваць, што ўзровень навучання ў садку-гімназіі нават вышэйшы, чым у пачатковай школе, а шасцісямігадовыя выпускнікі да ўсяго яшчэ атрымліваюць ад псіхолага (ёсць тут і такое) своеасаблівую характарыстыку, карыстаючыся якой бацькі ведаюць, у якім напрамку варта далей развіваць творчыя здольнасці малога. Натуральна, ад жадаючых уладкаваць сваё дзіця менавіта сюды, як кажуць, адбою няма. Ды і самі малышы з задавальненнем наведваюць гімназію, з нецярплівасцю чакаючы заканчэння чарговых выхадных...

Зрэшты, не ўсё тут так проста і шчасліва, як можа падацца на першы погляд. Па закону на ўтрыманне дашкольных устаноў выдзяляецца пяць працэнтаў з даходу ўсіх прадпрыемстваў, што знаходзяцца на тэрыторыі горада. Але сёння, калі "вытворчыя" справы ідуць не лепшым чынам, адпаведна скараціліся і гэтыя грошы. Выратоўвае толькі ўласная кемлівасць. Выцвілі фіранкі — перафарбавалі іх у новы колер, аздобілі карункамі, — лепш за новыя атрымаліся. Паламаныя цацкі, мэблю таксама не спяшаюцца выкідваць, — карацей, эканомяць, дзе толькі можна, спадзеючыся на лепшыя часы і шчаслівую будучыню сваіх выхаванцаў. Нездарма ж выбралі сабе такую назву — "Надзея".

"Зорка радасці" Аляксандра Ксяндзова

Персанальную выставу Аляксандра Ксяндзова, якая адкрылася ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі, можна толькі ўмоўна аднесці да цыкла "Новыя імёны". Саракагадовы мастак у выяўленчым мастацтве далёка не навічок. Ён пачаў выстаўляцца яшчэ ў 1976 годзе, яго работы набыты Траццякоўскай галерэяй, музеямі нашай рэспублікі, а таксама захоўваюцца ў прыватных калекцыях Аўстрыі, Вялікабрытаніі, Грэцыі, ЗША, Ізраіля, Германіі, Польшчы і многіх іншых краін. І ўсё ж новым можна назваць гэта імя хоць бы таму, што Аляксандр Ксяндзоў — прадстаўнік "Новай хвалі" беларускіх мастакоў, якія спрабуюць знайсці сваю сцежку ў постсавецкім мастацтве.

Што ж датычыць непасрэдна выстаўкі, якая адкрылася ў Нацыянальным мастацкім музеі, то ахарактарызаваць яе можна адным словам: "Цудоўна!". На такую думку наводзяць не толькі арыгінальная тэхніка выканання работ і незвычайная колеравая гама, але і біблейская тэма, да якой на большасці палотнаў звяртаецца мастак. У Аляксандра Ксяндзова сваё бачанне класічных сюжэтаў, у прыватнасці, той жа "Тайнай вячэры" і "Зоркі радасці", якая абвясціла свет аб нараджэнні збавіцеля.

БЕЛІНФАРМ.

Ахвяры "хваробы ад кахання"

Успышка сіфілісу зафіксавана ў Лідзе і раёне. Калі за ўвесь мінулы год былі выяўлены 23 хворыя, то толькі ў студзені бягучага — 11. Не зменшылася іх колькасць і ў наступныя месяцы.

Адзначана таксама значнае "амаладжэнне" носьбітаў хваробы. Напрыклад, 20-гадовая М., якая не працуе і не мае пастаяннага месца пражывання, за паўтара месяца бадзяжніцтва па горадзе і раёне "ўзнагародзіла" "хваробай ад кахання" звыш 50 мужчын. Нямала пацярпеўшых і ад 16-гадовай О. і 15-гадовай В., якія, дарэчы, не ведаюць ні імёнаў, ні месца пражывання сваіх палавых партнёраў.

БЕЛІНФАРМ.

ПОГЛЯД З-ЗА КУЛІС

Звычайныя артысты звычайнага цырка

Колькі сябе памятаю, яшчэ дзяўчынкай я з захапленнем прыходзіла ў цырк. І хаця цырк наведвала даволі часта, кожны раз па-новаму перажывала сустрэчу са святам, якое дарылі людзі ў такіх прыгожых, такіх калярова-бліскучых касцюмах.

Цікава было яшчэ і тое, што ў апошняй праграме Мінскага дзяржаўнага цырка пад назвай "Вясновыя ластаўкі" на манежы было шмат менавіта маладых артыстаў — маіх равеснікаў. Каб адказаць на гэтае пытанне, я вырашыла зазірнуць у святая святых — за кулісы цырка, дзе артысты якраз чакалі свайго выхаду.

Не, там, за кулісамі, зусім не так святочна, як на арэне. Маленькае памяшканне, вузкая лавачка і непрыкметнае люстэрка, куды, выбягаючы на арэну, чарговая прыгажуня не-не ды і зірне... А яшчэ — розныя скрынкі, рэквізіт, нават прывязаны козлік-"артыст" з залатымі рагамі. Стаіць сабе, нешта жуе. Глянула на арэну — і дух захапіла. У паветры кувыркалася дзяўчынка... Як жа яна прызямліцца на такі тоненькі шост, які, праўда, надзейна трымалі моцныя рукі партнёраў па нумары? Але ўсё скончылася ўдачна, што пацвердзіў гром апладысментаў.

Крыху пазней я спыталася ў "лятаючых дзяўчынак" (а ў атракцыёне іх дзве), ці не страшна вось так, кожны дзень, рызыкаваць? Дарэчы, для іх гэта самая звычайная работа. Між іншым, зрабіць у 16-18 год двайное сальта з паваротам на 360 градусаў — жарт. Іхнія бацькі ўжо прывыклі да доўгіх трэніровак, працы да сёмага поту і... апладысментаў. Атракцыён называецца "Акрабаты на шасце". Кіраўнік — Сяргей Васільеў, нягледзячы на малады ўзрост, ужо лічыцца ветэранам — усё ж 13 гадоў на манежы. Былы гімнаст, а сёння — артыст цырка і добры настаўнік, сябар для партнёраў. Яшчэ з першым саставам Сяргей аб'ездзіў амаль паўсвету, і заўсёды майстэрства артыстаў выклікала самыя гарачыя апладысменты. А потым, калі той састаў распаўся (хто замуж выйшаў, хто з'ехаў), аднавіў нумар. Так бы мовіць, "стварыў" новых артыстаў, у чым яму вельмі дапамог дырэктар Мінскага цырка Уладзімір Пашкевіч. А яшчэ, калі ўжо падрастуць дзеці, марыць Сяргей і пра сямейны нумар. І, упэўнена, усё так і будзе.

Свята — заўсёды свята. Мала хто задумваецца пра тое, што акрамя цяжкіх трэніровак, хвалявання перад выступленнем і прыняцця апладысментаў, у артыстаў хапае іншых, больш жыццёвых праблем. Самім прыходзіцца думаць і пра касцюмы, і пра рэквізіт, і пра многае іншае. Ды яшчэ шматлікія пераезды, калі дома не бываеш месяцамі. Розныя людзі, але лёс адзіны на ўсіх — цыркавы. Так што складваецца ён у кожнага па-свойму. І дай Бог, каб добра.

Звычайныя людзі? У некаторым сэнсе так. І ўсё ж незвычайныя, хаця б таму, што менавіта такімі яны здаюцца нам, удзячным гледачам.

В.МАХОНІНА.

СПОРТ

Чарговая змена лідэраў

Апошні тур футбольнага чэмпіянату Беларусі, які праходзіў у апошні дзень красавіка, зноў памяняў месцамі лідэраў турнірнай табліцы. Мінскае "Дынама" згуляла ўнічыю з віцебскім "КІМам" — 0:0. А "Дынама-93" не ўпусціла перамогі дома над "Ведрычам" — 1:0. З такім жа лікам "Нёман" перайграў у Гродна "Будаўніка". А вось бабруйскі "Шыннік" здолеў забіць безадказны мяч у гасцях у мінскага "Тарпеда". Магілёўскі "Днепр" перамог футбольны клуб "Маладзечна" з лікам 2:1. Адзіную буйную перамогу ў туры атрымаў "Фандок" над віцебскім "Лакаматывам" — 4:0. З лікам 2:0 брэсцкае "Дынама" выйграла дома ў "Шахцёра". Унічыю — 1:1 — згулялі магілёўскае "Тарпеда" і "Гомсельмаш".

Сёння пачынаецца чарговы 22-гі тур. У "Дынама-93" — выпрабаванне на сталасць матчам з "Днепрам". А мінскае "Дынама" гуляе заўтра з "Дынама" брэсцкім. "КІМу" таксама будзе непроста атрымаць перамогу над "Фандокам", хаця і ён таксама гуляе дома. Так што найбліжэйшы тур можа значна змяніць сітуацыю.

А тым часам у Ірландыі юнацкая зборная Беларусі (да 16 гадоў) выступала ў чэмпіянаце Еўропы па футболу. У групавым турніры нашы хлопцы перайгралі равеснікаў з Іспаніі (1:0), згулялі ўнічыю з камандамі Албаніі (1:1) і Аўстрыі (1:1, па пенальці — 5:4) і занялі першае месца. А ў чвэрцьфінале 3 мая нашы нечакана прайгралі зборнай Даніі з лікам 1:3.

	Г	В	Н	П	М	А
Дынама-93	21	15	5	1	35-7	35
Дынама Мн	21	15	4	2	51-16	34
КІМ	21	13	5	3	26-11	31
Днепр	21	12	5	4	32-19	29
Маладзечна	21	10	4	7	35-15	24
Фандок	21	9	4	8	21-17	22
Тарпеда Мн	21	6	10	5	13-13	22
Шыннік	21	9	2	10	28-28	20
Дынама Бр	21	6	8	7	15-17	20
Нёман	21	6	5	10	22-30	17
Гомсельмаш	21	6	3	12	29-33	15
Шахцёр	21	5	7	9	16-28	15
Ведрыч	21	4	6	11	14-27	14
Тарпеда Мг	21	3	8	10	12-29	14
Лакаматыў	21	3	8	10	15-29	14
Будаўнік	21	3	4	14	11-41	10

Закончыўся баскетбольны чэмпіянат Беларусі. Чэмпіёнам стаў другі склад мінскага "РТІ", які значна апярэдзіў па ачках "РТІ-1". На трэцім месцы фінішаваў сталічны "Аўтазаводзец", выбіўшы з тройкі прызёраў каманду "ЭНКА" з Мінскай вобласці. Лепшым іграком чэмпіянату прызнаны Руслан Байдакоў з "РТІ-1".

Яўген ПУЧКОЎ.

ГАРЧЫЧНІК

Мікола АЛТУХОЎ

НАШ ТРАНСПАРТ

Нам трэба
ў тэрмін на працу з'явіцца,
але, як знарок,
аўтобуса не дачакацца,
трамвай не магае здалёк...

Павісла над намі пагроза,
ляцяць над галовамі час...
Наш транспарт
не толькі падвозіць,
але і "падводзіць" нас.

Дысертацыя

Гумарэска

— Дарагая цётка Ліза! Павіншуй мяне, я выходжу замуж. Яго завуць Алег. Яму 25 гадоў, і я яго вельмі кахаю. Ён — аспірант, піша дысертацыю. Мы вельмі шчаслівыя! Цалую.

* * *

— Ало, Каця! Гэта Лена гаворыць. Прабач, калі ласка, але сёння мы не прыйдзем. Ну і што, што нікуды не ходзім. Ты ж выдатна ведаеш, што Алег піша дысертацыю, а мне ехаць адной у госці няёмка.

* * *

— Не, мама, каляску мы паставілі ў сталовай. У спальні Алег піша дысертацыю, а Дзімка ўвесь час плача і яму перашкаджае.

* * *

— Мікалай Сямёнавіч, я не магу затрымацца пасля чатырох. Трэба паспець забраць з садзіка сына і забегчы ў магазін. Муж? Яму няма калі, ён піша дысертацыю.

* * *

— Хто гаворыць? Ой, Марыя Пятроўна, я вас не пазнала? Безумоўна, я прыйду на бацькоўскі сход. Не, чаму ж, ён таксама займаецца выхаваннем сына. Але ў яго проста няма часу, ён піша дысертацыю.

* * *

— Дзіма, я колькі разоў табе казала, каб ты не прыводзіў да нас сваіх сяброў. Яны перашкаджаюць бацьку пісаць дысертацыю.

* * *

"Дарагі сынок! Я вельмі рада, што ты добра служыш. За нас не хвалюйся. У нас усё па-старому. Бацька піша дысертацыю, а я — на рабоце і па гаспадарцы. Бацька ўсё табе прывітанне".

* * *

— Алег, я тут спіс склала, каго трэба запрасіць на твае пяцідзесяцігоддзе. Вось толькі не ведаю, ці зваць Серафіма Кузьміча, бо ты яго хочаш вельмі заранёў...

* * *

— Ты ўжо чуў? Шкада, добры быў чалавек. Кажуць, дысертацыю закончыў.

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

Малюнкі Л. РАЗЛАДАВА.

ПАРНОЕ МАЛАКО FRESH MILK

Іван Сянюк (Украіна)

Лаканізмы

У рамане было рацыянальнае зерне, але яно трапіла ў пясчаны грунт.

Для таго, каб пераканацца, як мы мала ведаем, неабходна доўга і настойліва вучыцца.

У любоўны трохвугольнік сямейнае кола не ўпісваецца.

Калі іграюць на нервах, забываюць пра пачуццё такту.

Пераклаў М.Базарэвіч.

Алесь МАКОЎСКІ

Адкуль грэх?

Гумарэска

Правільна, ад Евы. Толькі ўсё было не так, як у той байцы пра забаронены яблык. Хоць з яблыкаў яно і пачалося.

Атрымаў Адам "трынаццатую". Да апошняга рубля, нават піва не выпіў, прынёс грошы Еве. А тая і кажа:

— Давай, Адам, купім сокавыціскалку.

— Навошта? — пацікавіўся гаспадар.

— А бачыш, колькі ў раі яблыкаў? Нарвём, выціснем сок, будзе ў нас сваё віно.

Гэтак і зрабілі. Віно атрымалася выдатнае. Пілі... Пасля апахмяляліся. Як мы сёння са сваім сябрам Пятром. З раніцы пачалі грашыць. Потым яшчэ. І яшчэ. Выпілі за кемлівасць Евы. За Адама. Пазайздросцілі яму...

Дамоў прыцягнуўся, не памятаю як. Лёг. Тут падыходзіць жонка. Пачынае цалаваць мяне. Я не вытрымаў, дастаў з чаравіка "зубра" і кажу ёй:

— Калі ты да мяне па-людску, дык і я больш грошай хаваць не буду...

Жонка ледзь не душыць мяне ў абдымках.

— Родненькая, каханенькая, — кажу. — Даруй мне, прапіў аванс. Але больш не буду, слова даю!

Дзіўна, нічога не гаворыць, не сварыцца, ласкавая такая. Не ўцямлю, у чым тут справа.

— Кветачка ты мая, рыбка залатая, ластаўка... — хачу абняць і я жонку. — Якая ты сёння прыгожая!

Дай я цябе пацалую...

Ну вось пацалаваў.

— Ой, ёй-ёй. Чаго ж ты, дурніца, за нос зубамі кусаешся. Ой-ёй-ёй! Паўноса адхапіла.

Пачакайце, але дзе гэта я знаходжуся? Карчы нейкія, крапіва, асот калючы. А гэта хто? Сабака! Ах каб ты здох. Дык гэта я з табой цалаваўся.

Яшчэ і гырчыць на мяне, брыдота. Пачакай, вось стану на ногі, тады я табе пакажу!.. Не, нічога не атрымліваецца. На карачках магу стаяць, а на нагах — не. Тым часам і дамоў пара. Але без дапамогі не даплятуся.

— Слухай, бобік, я на цябе не крыўдую. Ну, адкусіў паўноса — і халера яго бяры. Усё роўна я яго аб асфальт вечна абдзіраю. Будзь жа сябрам, памажы дабрацца дамоў.

Ага, падышоў... Вуха падстаўляе. Гэта каб я за вуха ўчапіўся.

Не, за вуха нічога не атрымаецца. Трэба за хвост. Во, падняўся.

— Бобік, сябар ты мой найлепшы! Трымай, дружа, хвост трубой, каб мне ямчэй было ісці. Толькі паціху, а то трушком не паспяваю. Вось малайчына, сабачка... Ужо ж дайшлі. Ну, дзякуй, бобік! Цяпер уцякай хутчэй, а то жонка цярпець не можа маіх сяброў.

ПРЫВАТНАЯ СЯДЗІБА

НЕ ЗАБУДЗЬЦЕСЯ ПАДКАРМІЦЬ

"Які догляд патрэбен малінам вясной? Г.Карп (Мінск)".

Калі на малінах не былі выразаны сухія адпладаносіўшыя ў мінулым годзе парасткі, зрабіце гэта цяпер. Адначасова выразаюць слабыя, лішнія і пашкоджаныя сцябловай галіцай (у ніжняй частцы сцябла ёсць "галы", патаўшчэнні, унутры якіх харчуюцца і зімуюць дробныя ружова-аранжавыя лічынкі) аднагадовыя парасткі, пакідаючы не больш як 20 на адным метры. У астатніх абрэжце верхавіны са зблжанымі і недаразвітымі пупышкамі, падвязаўшы іх.

Вы не паспелі пасадзіць маліны ўвосень? Зрабіце гэта вясной. Саджанцы малін неабходна высадзіць на месца да пачатку распускання пупышак. Уважліва агледзьце кожны куст. Калі парасткаў многа і ўсе яны здаровыя, адбярыце ў кусце 5—6 лепшых ля самага кораня. Пакінутыя сцёблы малін укараціце да першай добра развітай пупышкі.

Калі парасткаў у малін мала, ёсць сярод іх надломленыя, слабыя, пашкоджаныя насякомымі, то хворыя сцёблы выдаліце поўнасцю, слабыя пакіньце, надломленыя абрэжце да месца пашкоджання. Карацей, старайцеся забяспечыць неабходны мінімум сцёблаў малін з жывымі пупышкамі.

Сцёблы малін, пупышкі якіх пацярпелі ад зімніх маразоў, абрэжце. Расліны, пакінутыя на плоданашэнне, падвяжыце да падпорак.

У гэтыя дні можаце ўнесці мінеральныя ўгнаенні — 30—50 г. нітрафоскі на 1 кв. м плошчы пасадак малін.

На ўчастках малін, з якіх доўга не сыходзіць вада, у першыя веснавыя месяцы прывядзіце ў парадак асушальныя і адводныя канавы.

Пасля пасадкі маліну мульчыруйце слоем торфу ў 5—10 см, пілавіння, саломы або сена.

ШТО ЗА ЎЧАСТАК БЕЗ КВЕТАК?

У разгары клапатлівая вясна — час разбіўкі ўчасткаў, пасадкі дрэў і кустоў, уборкі лісця на градках і клумбах, ачысткі газонаў. Пачынайце рыхліць прыствольныя кругі як дэкаратыўных, так і пладовых дрэў і кустоў, стараючыся не пашкодзіць каранёвую сістэму раслін.

Да распускання лісцікаў не забудзьцеся апырскаць расліны ядахімікатамі супраць шкоднікаў і хвароб. Старайцеся апрацоўваць не толькі расліны, але і глебу вакол іх.

Участкі, дзе растуць шматгадовыя флёксы, замульчыруйце слоем 2—3 см тарфяной крошкі або перагноем, каб споры белай плямістасці (септорыі), якія перазімавалі на апалым лісці, не заразілі маладыя лісці флёксаў. У красавіку працягвайце высаджваць у грунт цыбуліны гладыёлусаў, мантбрэцый. Перад пасадкай іх абавязкова пратравіце марганцоўкай для папярэджання грыбных і бактэрыяльных хвароб.

У сярэдзіне красавіка можна высаджваць хрызантэмы, астры, ляўконіі (мацыёла), віёлы і іншыя кветкі.

Насенне сартавога бэзу высявайце ў парнік, таму што яно ўсходзіць больш хутка і больш дружна, чым у адкрытым грунце. Для ранняга цвіцення высявайце ў парнік насенне алісуму, дэльфініуму, настуркі, тагетэсу, рэзеды.

Калі клубні вяргіні не прараслі, іх таксама можна саджаць у адкрыты грунт, зрабіўшы над каранёвай шыйкай узгорачак з апілак.

Не выкідвайце адцвіўшыя кветкі выганачнага сартавога бэзу. Падрэжце кроны кустоў і высадзіце ў адкрыты грунт саду. Праз паўтара-два гады бэз настолькі акрыяе, што зноў будзе гатовы для выганкі.

У гэтым месяцы пачынайце вегетатыўнае размнажэнне бэзу, язміну і руж атожылкамі. З падвалаў унясіце ў аранжарэі расліны, якія там зімавалі. Пачынайце падкормку амарылісаў, гваздзікоў і многіх іншых культур. Маладыя гваздзікі зімовага чаранкавання для большага куставання абрэжце так, каб пасля абрэзкі ў раслін развівалася 3—4 новыя атожылкі. Зрэзаныя вяршалінкі ні ў якім разе не выкідайце, таму што яны выдатна выкарыстоўваюцца для ўкаранення як чаранкі.

КАБ ГАДАВАЎСЯ ХУТКА

Як выбраць парася для адкорму?

Ці ўсякае парася прыгоднае для адкорму. Адкормліваць выгадна толькі тых парасят, якія маюць добры апетыт і хутка растуць. Гэтыя якасці можна вызначыць па знешніх прыкметах.

Здаровыя парасяты маюць развітыя, глыбокія і шырокія грудзі. Калі ж грудная клетка кароткая, вузкая, з плоскімі рэбрамі — гэта першая прыкмета: у жывёлы дрэнна развіты лёгкія і сэрца. Ніжняя лінія грудзей павінна апускацца ніжэй за локцевы сустаў, а размешчаныя пад нахілам лапаткі павінны шчыльна прылягаць да тулава. Праганіце парася некалькі дзесяткаў метраў і адразу спыніце — жывёліна з хворымі лёгкімі будзе цяжка дыхаць, закашляе. Такое парася непрыгодна для адкорму.

Не трэба купляць парасят з кірпаносым бульдожым лычом, калі ніжнія сківіцы даўжэйшыя за верхнія, са слабай і правіслай спінай, слабымі або кароткімі нагамі. Доўгая і прамая спіна і пасніца, якія ўтвараюць як бы прамую лінію,— добрая прыкмета. Пра здароўе жывёлы сведчыць стан скуры і шчаціння.

Першыя дні двух—трохтыднёвы маладняк кормяць як мага часцей, даюць падагрэтае малако ці сырадой, падсмажаны авёс ці ячмень, здробненае зерне, цёртую моркву і гарбузы. З месячнага ўзросту ў рацыён уводзяць кашы і кісялі з канцэнтратаў, вараную тоўчаную бульбу. З ранняга ўзросту маладняк мае патрэбу ў падкормках, гліне, драўнінным вугалі. Двухмесячныя парасяты з апетытам ядуць густыя кашы, мяшанкі з розных кармоў, сухое зерне.

Для ўтрымання парасяці лягчэй за ўсё пабудаваць дашчаны хляўчук вышынёй 2,2—2,5 метра, у якім адгароджваюць дошкамі месца для ляжання. Тэмпература ў гэтым памяшканні павінна быць не ніжэй як 10 градусаў цяпла. Для маленькіх парасят, купленых зімой, робяць з фанеры ці дошчак "бярложку"— невялікую, перавернутую ўверх дном скрыню памерам 60х 100 сантыметраў. Ставяць яе на зручную падсцілку. У скрыні зверху робяць адкідныя дзверцы, а ў бакавой сценцы — лаз.

КІНААФІША МІНСКА

5 мая

"МАСКВА": Ушанаванне ветэранаў Цэнтральнага раёна (арганізатары: выканкам Цэнтральнага раёна і АП "Кіно-Масква") — 15.00. "Зліццё двух месяцаў-2"*** — 20.00, 22.00.

"КАСТРЫЧНІК": "Зліццё двух месяцаў-2"*** — 13.30, 15.20, 19.10, 21.00. "Зараджаныя смерцю" — 17.10. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" — 21.30.

"АЎРОРА": "Жэня, Жэнечка і "кацюша" (д) — 14.00. "Маша больш не гультайка" і інш.мультфільмы (д) — 10.30. "Конан-варвар" (2 с.) — 16.00, 18.30. "Страсці па Анжэліцы"*** — 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 21.00. "Тракс" ("Утаймавальнік гарадоў")*** — 12.00 (л), 20.50.

"БЯРЭСЦЕ": "Страсці па Анжэліцы"*** — 14.00, 17.00. "Тракс" ("Утаймавальнік гарадоў")** — 12.00, 15.30. "Зацішны куток"*** — 16.40. "Маленькія драконы" — 11.30, 15.00. "Кібарг" — 13.10, 18.10. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.30.

"ВІЛЬНЮС": "Дзяўчынкі напракат"*** — 12.30, 15.20, 17.50, 20.40. "Страсці па Анжэліцы"*** — 16.40, 22.00 (н). "Тракс" ("Утаймавальнік гарадоў")** — 13.50, 19.10. Відэазала: 13.10, 15.15, 17.20, 19.25, 21.30.

"ДРУЖБА": "Каханне і кулі" — 16.10, 21.50. "Місіс Даўтфайр" (2 с.) — 13.50, 18.00. "Страсць у аковах"*** — 20.20. Відэазала: "Скалалаз" — 15.00, 19.00. "Разбуральнік" — 13.20, 17.00.

"ПАРТЫЗАН": "Зліццё двух месяцаў-2"*** — 10.30 (л), 14.00, 17.30, 19.10, 21.00. "Зараджаныя смерцю" — 12.10, 15.40.

"ПЕРАМОГА": "Тракс" ("Утаймавальнік гарадоў")** — 11.00, 15.40, 20.30. "Страсці па Анжэліцы"*** — 12.40, 17.20. "Зацішны куток"*** — 14.10, 18.50.

"САЛЮТ": "Зліццё двух месяцаў-2"*** — 13.50, 15.40, 17.30, 19.20, 21.10. "Зараджаныя смерцю" — 12.00.

"СУЧАСНІК": "Бравыя хлопцы" — 13.00. "Майстэрства забіваць" — 14.20. "Зандалі і яе мужчыны"**** — 16.00, 17.40, 19.20, 21.00.

"БЕЛАРУСЬ": "Блакітны гром" — 11.00, 15.20, 17.40, 21.30. "Каханне і кулі" — 12.20, 15.50, 19.30. "Клеапатра" — 12.40, 18.50. "Ніндзя-тэрмінатар" — 14.10, 17.10, 21.20. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.00.

"КІЕЎ": Да Дня Перамогі: "Па законах ваеннага часу" — 13.30 (бяспл.сеанс). "Золата партыі" — 15.00. "Надта прыгожыя, каб жыць"*** — 16.40. "Любоўныя прыгоды іншапланецян"**** — 18.40, 20.30.

"КАМСАМОЛЕЦ": "Конан-разбуральнік" — 15.00, 17.00. "Парыжскія свавольніцы"*** — 12.00, 16.00, 18.00, 20.00, 21.00. Зала індыйскага фільма: "Ахвяра страсці" (2 с.) — 14.00, 19.00.

"МІР": "Місіс Даўтфайр" (2 с.) — 12.40, 16.40, 20.40. "Залатая цясніна" — 11.00, 15.00, 19.00. "Страсць у аковах"*** — 14.00, 18.00, 20.00. "Я аб'яўляю вам вайну" — 12.00, 16.00.

"ПІЯНЕР": "Рок-н-рол для прынцэс" (2 с., д) — 10.00. "Ну, пачакай!" (вып.9—16, д) — 14.30. "Залатая цясніна" — 12.30 (л), 18.20. "Соль на нашай скуры" — 16.00, 20.20.

"РАКЕТА": "Соль на нашай скуры" — 16.10, 19.40. "Эмануэль"**** — 18.00, 21.20. Відэакафэ — 17.00, 19.30.

"РАДЗІМА": "Міс Катастрофа" — 12.00, 16.10, 20.00. "Майстэрства забіваць" — 14.00, 18.10.

"ЗМЕНА": "Соль на нашай скуры" — 12.00, 16.10, 20.00. "Дэтэктыў па ўсіх правілах"** — 14.00, 18.10.

"ЦЭНТРАЛЬНЫ": "Місіс Даўтфайр" (2 с.) – 13.05, 15.15, 19.00. "Страсць у аковах"**** – 17.25, 21.10. "Наёмны забойца" – 11.30.

"ЭЛЕКТРОН": "Місіс Даўтфайр" (2 с.) — 15.40, 17.50. 20.00. "Школа сцюардэс" — 13.10, 16.00, 19.00. "Бабнік-2"** — 14.50, 17.30, 20.30.

"АВАНГАРД": "Вар'яцкі рэйс" — 15.00. "Мядовы месяц у Лас-Вегасе"** — 16.30. "Зяць" (2 с.) — 18.30.

"ЗНАМЯ": "Каралеўства крывых люстэркаў" (д) — 14.40. "Вар'яцкі рэйс" — 16.30. "Майстэрства забіваць" — 18.00, 20.00.

"УДАРНІК": "Дасягаючы немагчымага" (д) — 14.00. "Капітан Амерыка" — 15.50. "Споведзь палюбоўніцы" — 17.20. "Соль на нашай скуры" — 19.00.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 5, чацвер

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. Фільм-канцэрт.
◆9.05. "Семнаццаць імгненняў вясны". 5-я серыя.
10.20. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі.
12.15. "Дзесяць хвілін плюс стагоддзе".
12.25. "Пранясі, Божа, хмару".
13.30. Навіны.
15.00. Відзьма-нявідзьма.
16.00. Мы такія розныя.
17.00. ТБ – школе. Пятрусь Броўка і яго паэзія.
17.30. Навіны.
17.40. Тэлеклуб "Пошук".
18.10. Абласныя навіны (Гродна).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Зачытайце маё пісьмо...
19.05. Гаспадар.
19.40. Дзелавая размова.
20.10. Пазіцыя ўрада.
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Рэклама.
◆21.55. "Семнаццаць імгненняў вясны". 6-я серыя.
23.10. Надвор'е.
23.20. НІКа.
23.30. "Крок".

Канал "Астанкіна"
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 22.30. Навіны.
8.20. Паглядзі, паслухай...
◆8.45. "Пецярбургскія тайны".
9.45. У свеце жывёл.
10.20. ...Да 16 і старэйшым.
11.20. Госці з'язджаліся на дачу...
14.25. Прадпрымальнік.
15.05. Як дабіцца поспеху.
* 15.20. "Прыгоды Тома Соера".
15.50. Спяваюць варонежскія дзяўчаты.
16.10. ...Да 16 і старэйшым.
16.50. Тэхнадром.
17.25. За кулісамі. Згода ў Расіі і Садружнасць.
17.45. Дакументы і лёсы.
17.50, 20.35. Надвор'е.
◆17.55. "Пецярбургскія тайны".
18.55. Аўтарская праграма Ю.Нагібіна.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Лато "Мільён".
20.55. Хакей. Чэмпіянат свету.
23.30. Бумеранг.

Канал "Расія"
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
* 8.30. Мульці-пульці.
8.35. Паехалі.
◆8.45. "Санта-Барбара".
9.35. Тэлегазета.
9.40. Сялянскае пытанне.
◆10.10. "Санта-Барбара".
15.20. "Дзень добры, Камчатка!". Д/ф.
15.30. Прыгоды ваўчара.
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія. "Ствары дабро...".
* 16.50. "Чалавек мацней за крэпасць".
17.00. Будні.
17.30. Панове-таварышы.
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. У свеце аўта- і мотаспорту.
18.25. Свая гульня.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Ніхто не забыты.
20.30. Бясшумныя лідэры.
* 21.00. "Пацалунак" і інш.
21.20. Правінцыяльныя пісьмы. "Саратаўскія інтэлігенты".
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Экран крымінальных паведамленняў.
23.05. Вячэрні салон.

Санкт-Пецярбург
8.10. "Малінавая кошка".
9.00. Нямецкая хваля.
◆9.30. "На парозе ночы".
10.15, 12.00, 14.40. Музычны момант.
10.20. Тэлемагазін.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Сем сланоў.
11.30, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
* 11.40. "Шайбу, шайбу!".
◆12.05. "Іспанская актрыса для рускага міністра".
13.45. "О-ля-ля!".
* 14.15. "Самы паважаны".
14.45. "Мікалай Рэрых".
15.40. Спявае К.Плужнікаў.
16.05. Урок нямецкай мовы.
16.20. Танцуем усе.
16.35. Па сакрэту ўсяму свету.
16.45. Вялікі фестываль.
17.00. Рэформа і ўлада.
◆17.30. "На парозе ночы".
* 18.15. "Казка аб чароўным гранаце".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. Будні.
19.20. Тэлемагазін.
◆19.25. "Бацька салдата".
21.00. Блеф-клуб.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.
22.20. "Вячэрні звон". Музычны канал.

8-ы канал
18.00. Аб'явы. Рэклама.
* 18.05. "Падарожжа Гулівера". 3-я частка.
◆18.30. "Ад'ютант яго правасхадзіцельства". 4-я серыя.
* 19.40. "Прамудры пячкур".
◆19.50. Лабірынт правасуддзя", "Кот і мышка".
20.40. "Навіны", ММ-4.
21.10. "Файт". Кікбоксінг.
◆20.55. "Лёс". 59-я серыя.
21.55. Сямейнае кола.
◆22.05. "Сустракайце доктара Хрысціяна".
23.30. Рэклама. Аб'явы.

■ 6, пятніца

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Дзелавая хроніка.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
8.45. "Драўляныя рамёствы". Кінанарыс.
9.00. ТБ – школе. Пятрусь Броўка і яго паэзія.
9.30. Рэклама.
◆9.40. "Семнаццаць імгненняў вясны". 6-я серыя.
10.55. "Пяць зорак".
11.55. "Спявае Муслім Магамаеў".
12.40. Студыя "Тэлесябрына".
13.15. Пазіцыя ўрада.
13.30. Навіны.
15.40. Еўрапейскі калейдаскоп.
16.10. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі.
16.50. Латарэя аўтографаў.
17.30. Навіны.
17.40. Выступленне паэта-франтавіка Пятра Прыходзькі.
18.00. Дзелавая хроніка.
18.10. Абласныя навіны (Магілёў).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Футбол. Чэмпіянат Беларусі.
19.50. "Так гэта было...". Расказвае Мікалай Прохаравіч Чайка, былы танкіст.
20.10. Студыя "Тэлесябрына".
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
◆21.45. "Шура і Прасвірняк".
23.15. Надвор'е.
23.25. Рэйтынг.
23.40. НІКа.
23.55. І Міжнародны джазавы фестываль.

Канал "Астанкіна"
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
* 8.20. "Эх, Таптыгін, Таптыгін".
◆8.30. "Птушынае малако".
9.30. Футбол. На шляху да Уэмблі.
10.30. Творчасць народаў свету.
14.25. Дзелавая хроніка.
14.35. Брыдж.
14.55. Бізнес-клас.
◆15.10. "Птушынае малако".
16.10. Ты помніш, таварыш...
16.50. Азбука ўласніка.
17.25. Навіны культуры.
17.40. Чалавек і закон.
18.10, 20.35. Надвор'е.
18.15. Японія з А.Калошыным.
18.45. Поле цудаў.
19.40. Добрай ночы, малышы!
◆20.45. "Дэн Огаст" (ЗША). Фільм 2-гі.
21.45. Чалавек тыдня.
22.05. Святочны мікрафон.
23.45. Музагляд.
0.25. Аўта-шоу.

Канал "Расія"
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
* 8.30. "Як Ніначка царыцай стала".
8.40. Паехалі.
◆8.50. "Санта-Барбара".
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Студыя "Рост".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Ваенны кур'ер.
16.20. Новая лінія. "Востраў".
◆16.50. "Дзеці, якія вельмі многа ведалі". 1-я серыя.
17.45. Тэлегазета.
17.50. Свята кожны дзень.
18.00. "К-2" прадстаўляе: "Фрак народа".
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Востраў скарбаў" (Францыя–ЗША).
21.50. Я – лідэр.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Футбол. 1/2 фіналу Кубка Расіі.
0.40. Клуб "Жоўтая падводная лодка".

Санкт-Пецярбург
8.25. Па сакрэту ўсяму свету.
8.35. Дзецям пра зверанят.
* 8.50. "Разумны сабачка Соня".
9.00. Нямецкая хваля.
◆9.30. "На парозе ночы".
10.15, 11.55, 14.40. Музычны момант.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. "Сярэбраная ніць". Праграма для пажылых людзей.
11.30, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
11.40. Урок нямецкай мовы.
12.00. "Наўздагад".
◆12.20. "Вандроўны аўтобус".
* 14.10. "У мяне ў кішэні".
14.45. "Кашчэй Бессмяротны". Тэлефільм.
15.55. Залаты ключ.
16.05. Кідайка.
16.45. Вялікі фестываль.
* 17.00. Новы Пецярбург.
◆17.30. "На парозе ночы".
* 18.15. "Хто самы дужы".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. Будні.
19.20. Тэлемагазін.
19.25. Тэатральная правінцыя.
19.55. "Акварэлі Валошына".
◆20.15. "Круты паварот".
* 21.30. "Густаў".
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.
22.20. Футбол. Чэмпіянат Расіі.
◆23.05. "Ранча" (ЗША).

8-ы канал
18.00. Аб'явы. Рэклама.
◆18.05. "Карусель".
* "Самы павольны пісталет".
18.30. СОЛТЭК, "Дорэміфасолькі".
◆18.35. "Ад'ютант яго правасхадзіцельства". 5-я серыя.
19.50. Журфак БДУ прадстаўляе...
◆20.00. "Хіл Стрыт Блюз", "Выконваючы абавязкі капітана".
20.50. Справы надзённыя.
◆21.00. "Лёс". 60-я серыя.
21.40. Мясцовы час.
◆22.00. "Асуджаны на жыццё".
23.05. Музычная праграма.
23.25. Рэклама. Аб'явы.

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

Надвор'е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца пераменная воблачнасць, па ўсходу кароткачасовыя ападкі. Тэмпература паветра ў Гомелі, Магілёве, Віцебску – +7–+9°, Гродна, Мінску – +9–+11°, Брэсце – +10–+12°. У наступныя двое сутак месцамі пройдуць кароткачасовыя ападкі. Тэмпература паветра ўначы +1–+3°, на глебе і месцамі ў паветры – замаразкі да 0– -2°, днём – +6–+11°, 7 мая – да +14°.

Валянціна Скрэбец, інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Дзяжурны рэдактар В. ШАЎКО

Стыльрэдактар В. СКАРЫНКІНА.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Індэкс 63129. Тыраж 50 000. Зак. 48.

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел інфармацыі – 68-27-21; аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.;
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-29-56, 68-29-45. Факс: 32-21-03.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ